

güney

AYLIK SANAT DERGİSİ

HALİM UĞURLU
Irving Layton —
ENGİN AŞKIN
METİN ELOĞLU
ETEM OLGUNİL
ŞADAN BEZEYİŞ
ÜMIT YAŞAR OĞUZCAN
YILDIZ AKINCI
FERZAN GÜREL
ORHAN PEKER
CAHİT İRGAT
RUŞEN HAKKI
NUR TÜRETKEN
Yves Bonnefoy —
OĞUZ TOSUNER
CELAL ÇUMRALI
ŞAHİNKAYA DİL
MUZAFFER ARABUL
Desanka Maksimoviç —
B. İBRAHİM ROGOVALI
MEHMET SALİHOĞLU
NİL METEOĞLU
ENDER SALİHOĞLU
ERDOĞAN TOKMAKÇIOĞLU
ÖMER NİDA
T İ R A J E
AYHAN ÖZDEMİR
FERİHA AKTAN
NEDİM ORTA
RIZA GERÇEK
METİN BEŞER
M. NİYAZI BAYSAN
MUSTAFA YALÇIN
A. ŞEVKET KARAL
MUHLİS SALİHOĞLU
İHSAN TOPÇU
METE ŞAMİLGİL
TAYYİBE KARAGÖZ

Desen : Metin Eloglu

güney güney güney güney güney güney

SAYI : 48

EYLÜL 1971

250 Krş.

Olan * biten * yorum

DOSTLARIMIZA

Elinizdeki 48'inci sayımızla 4'üncü yılınızı tamamlamış oluyoruz.

GÜNEY'e tutkusu olan sanatçılarımız, sanatseverlerimiz, okurlarımız ve dostlarımız sağolsunlar; bize, ay-aydan özgün, yarımlara umutlu bir çaba gücü verdiler.

"Ne var ki, yayın ortamımızda özellikle kâğıt fiyatlarının çok artmasından ötürü, bir sanat, düşün dergisini aksatmadan sürdürülebilmek alabildiğine zorlaştı; bunun nedenlerini ekonomik koşullarda aramak, o açıdan yorumlamak sağduyu buyruğu..." demistik iki yıl önce 2'nci yayın yılınızı tümleyen duyurumuzda.

Böyle demistik ama, geçen iki yıl içinde kâğıt fiyatlarının kaç kez arttığı, ona bağlı ekonomik koşulların ne denli ağırlaştığı bilinen bir gerçek. Bu gerçeğin ışıkları altında, iyimserliğimizi hâlâ yitirmedikimizden kvançlıyız.

Güney'in, somut dayanaklara gereksinmesi doğal; kısaca diyeceğimiz de şu: Elinizdeki sayımızla çoğu "abone" lerimize borcumuzu ödemiş oluyoruz. Güney'i benimseyen ve daha da gelişmesini isteyen okurlarımızdan, abonelerini yenilemelerini ve çevrelerinde Güney'i tanıtmalarını, yeni aboneler temin etmelerini dileyeceğiz.

Ekim'de yine başbaşa olmak umuduyla saygılarımızı sunar, esenlikler dileriz.

A. ÖZBİLEN

(KANADA'dan : Engin Aşkın)

* Kuzey Amerika turuna, Toronto'dan başlayan Viyana Devlet Opera ve Bale Topluluğu, Toronto'lu sanatseverlere unutulmaz gösteriler sundu. Topluluğun programında, Paquita, Nachtmusik, Mavi Tuna, There se gibi ünlü bale eserleri vardı.

* Toronto'da yeni vizyona girer Carnal Knowledge adlı film, sinemaseverlerin büyük hayranlığını topluyor. Çağımızın toplumsal ve bireysel dramına eğilen filmin, gerek yönetim ve gerek oyunculuk açısından, usta işi bir eser olduğu hemen göze çarpıyor. Büyük Amerikan Yönetmeni Mike Nichols'un çevirdiği eserde, Türkiye'de henüz tanınmayan yeni kuşak Amerikan sanatçıları oynuyor. Bunlardan biri de ünlü şarkıcı Art Garfunkel.

* ABD'de Massachusset eyaletinin Waltham şehrinde açılan "Başkan Kennedy Kütüphanesi," 300 bin belge ve ki-

Sinan Zamanı

Tanıştım üçüncü şerefesinde Selimiye'nin
Can tütüsü dağıtan SİNAN'lı bir zamanla
SİNAN ki yürek vurgusuyla taşları yüzyıllardır mışlıyan
O benzersiz besteci o kuram şairi
Bir aydınlık bakışdır tanrının çağ dışından

Halim Uğurlu

Adı Trajediydi

Nasıl anlatayım size kıvançımı
Yazdığım her şiirin bitiminden
Nasıl belirlediğini esin gücümün
Bir bölümü aşkı, direnci yansıtır
Bir bölümü askerler gibi vuruşkan
Bir ışın benzeri yansıyan sularda
İçimde kıpırdar doğanın bin bölümü
Ağaçların yeşilinden, dalların ürününden.

Bilirim nasıl seveda dolu şu kücümün yaratıklar
Gün ışığınca büyük ve kutsal
Kaybolup giden o ölümcül korularda
Gölgelerle gelen bahçelerime
Konar her yanına çiçekli taşlarımın
Tanrıların buyruğu yönelir ellerime
O sıcak dokunuşta, dostlukları yaratan
Onun kıvançdır tutuşan düşlerde
Bağışlatan odur bizi, odur bizi arıtan

Kim getirmiş şu giz dolu ıslaklığı
Hangi fıslıydı ölümler evreninden
Yeşillerin bürüdüğü görünümün ardında
Gözlerin bir ucunda kıpırdayan rüzgâr
Bütün kanatlardan yavaş yavaş savrulan

Mevsimlerin güzelliğince uyumlu
Açılır bir demetten o ıssız tomurcuklar
Doğum günü alevidir üstün bulutlardan
Bir kutsal solukta, yıldızlara bulaşmış
Çevrelenmiş bir rışıdır o kücücük mumiardan
Duyarım sesini, gürüldeyen Dünya'mızın.

Irving Layton
Türkçesi : Engin Aşkın

Irving Layton : 1912 de Romanyada doğan şair, Kanada'nın en tanınmış edebiyatçılarından biri olarak anılıyor. Simdi, Toronto'daki York Üniversitesi'nde Şiir Kürsüsü Prof. olan Layton, 5 şiir kitabı ve çeşitli denemeler yayınlamıştır.

güney AYLIK SANAT DERGİSİ

Sahibi ve sorumlu yönetmeni : Atif Özbilen

Bu sayıyı hazırlayan : Metin Eloğlu

Yazışma ve posta havalası : Atif Özbilen, P. K. 1353 İstanbul,
Ebussuut Cad. Erdoğan Sok. 8/6 Sirkeci, Tel. 26 26 85, Akbank
Beşiktaş Şb. Hesap No. 22787. Basıldığı yer : Halk Matbaası,
Tel. 22 19 98. Abone : yıllık 30, altı aylık 15 TL.

1 - 15 EYLÜL GÜNLERİ TAK-
SİM SANAT GALERİSİNDE
Kİ RESİM SERGİMİ GÖRME-
NİZİ DİLER, BEKLERİM.

Metineloğlu

tapla hizmete girdi, Kütüphane-
den araştırmacılar yanısıra, is-
teklî kitapseverler de yarar-
lanabilecek.

* Son sürelerde Kuzey Ame-
rika'da salgınlaşan yeni bir
müzik türü, yeni boyutlar edi-
nerek genişlemeye devam edi-
yor. Önce Hazreti İsa'nın yaşan-
tısını ve barışçı kimliğini ko-
nu edinen ve Rock niteliğinde
bestelenen bu yeni tür, giderek,
İncildeki öykülere dayalı, mü-
zikli oyunlar halinde sunulmaya
başladı. Özellikle, ünlü Rock
topluluklarının repertuarların-
da, bu alanda ilginç örnekler
göze çarpıyor. Bunların en ün-
lülerinden biri, Jesus Christ
Superstar adını taşıyor.

* Toronto'lu ünlü ressam,
Max Epstein, ödeyemediği borç-
ları için haczedileceğini öğren-
diği bütün eserlerini baltayla
parçaladı. Eserlerinin toplam
değerinin 100 bin dolar olduğu
açıktandı.

* Yaz mevsimiyle birlikte, bü-
tün Kanada bir müzik ve tiyat-
ro ülkesine dönüştü. Irili ufaklı
bir çok şehirde süren gösterile-
rin en kalabalık toplayanları,
kır ve stadyumlarda düzenle-
nen Rock Şenlikleri oluyor. To-
ronto'da Pazar günleri şehrin
10 ayrı bölümünde düzenlenen
senfonik konserler, bu yıl da,
seçkin topluluklarla sunulmak-
ta.

* Kanada TV'lerinde seri o-
larak sunulan Civilisation - Uy-
garlık adlı program, sanatsever-
lerce hayranlıkla karşılanıyor.
BBC'ye ait olan seri program,
dünya uygarlığının evrimini,
etkin ve duygucu bir dille yan-
sıtıyor. Programı hazırlayan ve
sunan konuşucu, ünlü İngiliz
tarihçisi Lord Kenneth Clark'tır.

ROBENSON'UN ŞİİRLERİ

metin eloğlu

Ahmet Hâşim'e Yahya Kemal'in hani su yapayalnız başarılarını gözümüzde nice büyütürsek büyütelim. **Tanzimat**'tan sonraki kişiksiz, renksiz şiirimizin sürekli bir bocalama içinde olduğu; soylu, özgür bir kimlik kazanamadığı, geleneksel kökeninden gereğince yararlanamadığı ortada. Türklü koşulların etkisiyle, II. Acun Savaşı yıllarında Batı'ya daha bir istenlikle, çağdaşca kulak kabarttı; bu uğurda da öncelikle ÖZ bilincinden, görgüsünden yoksun, salt BİÇİM işgüzarlıklarıyla hü-bürlenen Doğusal şiirin arınmış kökleri de Fransızın, İngilizin, Almanın yerine kor oldular; onların o dönemdeki doğal tutumlarını, tadılmadık öykülerini "türkçü" na uygulamaya, yakıştırmaya özendiriler. Olağan karşılanmıştı bu; kimsecikler tutup da: Görmediğin, yaşamadığın, oluşumu üzerine iyice kafa yormadığın bu öte gerçekleri niye başta ediyorsun? demiyordu... Çağımıza, daha doğrusu, insancıl onura gözdeği veren, soyluluk adına soysuzlaştırıcı, hiç şakası yok çember hızla daralıyordu da ondan belki; bugün ona'ya, yarın sana'ydı; o adı batası ırgalanmada - çemberin nite dışında olursak olalım - gözüdü-nük baskıncıya çatmak, insanın değerini, haklarını topluma ekli kişisel özgürlüğünü yeniden kurcalamak, savunmak her "insan kişi" nin boynuna borç bir yükümdü; hangi uğraşdan, toplumsal kattan olursan ol... Hele hele ozan yaradılışlarına!

Diştan bakınca, bu genel tutumun ülkemizde de şiirleşmesi bir öykünme türüydü şüphesiz; ama, iç'i yoklayınca, ulusuyla yanyanalığının - sözcülüğünü görev edinmiş Batılı ozanların yitirilmiş tutkusuna bir güzelim güven'di, merhaba'ydı. Ama bu ara, nazî'lerden çekmedikleri kalmamış bir Max Jacob'ın... **Kendinize bir akıl hocası süsü vererek bu kahve sohbetlerinin anlamını mı tanımlayacaksınız? Susun daha iyi!** diyormuş, kimin umuru...

Savaş sonrası, orali koşulların, olguların peşisıra şiir ustaları, öncülleri de değişiverdi usul usul; bizi saran, etkileyen, türkçeye de uygulanabilir şiir yöntemleri, düzenleri de... Hele İngilizceye aralık kapılarımız, pencerelerimiz de ardına değin açılınca, tez günde "bunalık"laştığı kimi ozanlarımızı ya da bilinçaltıları yüze vurdu çarçabuk! Toplumla ilişkiymiş, somutuna bildirmiş, gündes "halk şiiri"ymiş o kabuklu böceği bitemiz gaz'ladılar! Bu yeniyetme çıkışdaki ilk örnekleri âyet'les-

tiren einfikirli eleştirmenlerimiz, n'olar buyrun'cularımız da kolları sıvayınca; Fransız - İngiliz - Türk melez piçkurusu bir şiir daha ediverdik, bağrımıza bastık; yani bozmadık **Tanzimat** andını... Bihissese, nesnel eleştiriden yoksun, tutamaklı bir ekine yaslanmayan şiirimin kendi göbeğini bir dağba-sında kesmece serüveni bu; güç-belâ tutuşturduğu çalı - çırpıyı kendi elcağızıyla külleyen Robenson'ları özgü bir devinim!

Birinci Dünya Harbi'nden sonra şairler ümitsizliğe düşmüşlerdi. Bu harp ve onu takip eden sulub; insanları, bilhassa insanların en hassası olan şairleri büyük bir hayal sukûtuna uğratmıştı. Dünyanın bu aekli hâli içinde şairler okuyucu bulamadılar. Ayrıca, gayri bulun-mayacaklarını da sandılar. Bir köseye çekilip yakın dostlarımızla nasıl konuşuyorsak, öyle konuş-maya başladılar. Sözleri ancak yakın bir dostun anlayabileceği imâ-larla doluydu; konuları ancak yakın dostlarını ilgilendiriyordu. Şairler böylece yirmi yıl yakınla-riyle konuşup durdular. Derken şu İkinci Dünya Harbi geldi çat-tı. Şairlerin yakın dostları pek çoğaldı. Onlarla beraber ıstırap çeken, yeise düşen, ümit eden herkes yakın dostları oldu. Şiir bayağılaşmadı; şair gene de eskiden oldu-ğu gibi, imâlarla, ihtisaslara, telkinlerle konuşabilir. Ama bu imâ-lar artık hepimizin duyduğu şeylere tenas etmektedir; onları artık milyonlara insan anlıyor. Bu harp içinde şair halka inmedi, halk da şiire yükselmedi; ikisi ortaklaşa bir saha buldular, orada yanyana ilerliyorlar...

Bu sözler bir Amerikan dergisinde yayımlanmış; ben, Tercüme der-gisinin Şiir Özel Sayısı'ndan aktar-dım. Yıl 1946; aradan 25 yıl geçmiş demek... Çeyrek yüzyıl, dile kolay! Bu süre içinde yeni akımlar, yepyeni üner, daha doğrusu, bambaşka bir şiir türü, palazlanmış birçok ülkelerde. Şiirin anlamına, önemine, varoluş gerekliliğine aykırı açılardan da bakılır olunmuş. Yani, halkla şiirin yolları yine ayrılıyor, ozanlar yine kendi adlarına konuşmayı yeğliyorlar. Resme, müziğe, yontuya koşut bir yalın-lama, özümleme çabasındalar. Geçmiş yıllarda görevini yapıp yozlaş-mış, safralaşmış ayrıntıları, çürük payandaları da atı atıyorlar. Az önce andığım sözleri bakarsak, halkla ozanın eleleşmesi için yeni bir "genel savaş" gerekiyor nerdeyse; ve de peşisıra gelecek acıların, ürkülerin, tedirginliklerin, baskıların, şaşalamaların pey-

dahlanması... Soyut bir barış dö-neminin toplumlarda yarattığı bunalmın yarına güvensizlik, bencilik; ozanlarda bir içe kapanma, yalnızlaşma, düşsel eklemlerin, avuntularına sarılıs olarak belirle-niveriyor. Bir ulusun şunca milyon kişisi, yasamlarını daha da düzen-liyecek, başlatılacak somut tutam-kların özlemini çıkarlar ya da onlardan bir punduna getirip yararlanmışken, şaire de sırt çeviriyor belki... O kez ozan da anlamayı bo-zup çekiliyor öz yaşamının verilerine; onları işliyor, övüyor, başkalarına da öneriyor; yani, salt kendin-celikleri sunuyor "müşteri" sine. A-lıclar azalsa da, boğaztokluğuna yasayıp gidebiliyor...

Yaşamamı seven, yaşamamı bilen her insan ozan değildir diyor Claude Roy; **ama bir yazar hem yaşamamı becerebilen bir kişiyse, hem de usta bir söz sanatçısıysa, "dehâ" sı hem yapıtında, hem de yaşantılarında kendini gösteri-yorsa, işte o kez, güvenle söyleyebi-riiz: Bu bir ozandır!**

Şimdi ortaya söyle bir sorun çıkıyor: **Yaşamak?** Bu deyimim belli bir toplumdaki yer, önemi, gerçek anlama, sanatla bağlantıları...

Bir ulus, diyelim İngilizler, yaki-ci bir savasın geçip hızla toparlanabilişler; karşıt yöndeki alanlar da öyle. Çağımızın biliminde, düşüncesinde, teknikinde, sanatında, giderek acunsal yönetimde söz sahibiler. Toplum katları arasında kolayca yan yatmaz bir denge-sellik var; eğitim, öğrenim, birey gelişiminin olanakları, alanları ala-bildiğine; ulusal onurunun, süregidei geleneklerinin üstüne titreyen bilinç yanı... Bu ulusal bilinçteki bir ozanın özel türküsünü dilene dolması doğaldır diyelim; o ki yöresiyle anı-fık'lığı da çözülme-miştir. Savaş ertesini herkes kendi tezgâhına, kendi evrenine döndü-ğüne göre, tuzu kendiliğinden kurumustur. Neyse... Bu duruma karşıt örnek olarak da herseyiyle geri kalmış bir ülke düşünelim: Buralarda ister istemez bir ilkel boğuş sürüp gidecektir elbet. En azından bir İtalya, Finlandiya, Yugoslavya, Japonya... katına ulaşın-caya değin. Bilgiyle bilisizliğin boğuşu, uslu kör-düş'ün boğuşu, dip-diri tasarılarla ölü geleneklerin boğuşu, gerçeklerle yalanların, ayak-talıkla çömelikliğin boğuşu gep-geniş bir savaş alanına çevirmez mi ortalık? Şimdi, buralı ozanın yaşamına ekli uğrasını doğrulayıp güzelleyen tutumunu hangi değ-ger ölçülerine vurup saptayabileceğiz? Bir yan tutması; onların kaygılarını, özlemlerini, bıkıntılarını kendi bildirişiyle yoğurması mı gerekiyor; yoksa, işne deliğinden Hindistan seyrettirici bir bireycili-ği, oyunsallığı, çenebazlığı şiirleş-mesi mi? Ozanın özgürlüğünden, bağımsızlığından, soyut dokunul-mazlığından söz açılabilir burda: Ona yaranan özgürlük, dış acun sorunlarıyla yeteneğini körletme-mesi; uslu, yüreği neye yatkinsa

onu tertemiz dile getirmesidir. Ozan kişi, toplum öykülerinden sözcü-meye yeltendi miydi, yaratıcı be-liğini yitirmiş, bir dünyacı o-luvermiştir... denebilir. Bu savda haklı çıkabilecek örnekler de gösterilir elbette. Ne var ki, bir toplu-mun düşüncesini özgürce yankılamı-yorsa, - taşatılmasa - o ortamın ozanı da kısıtlı bir döngüdedir. Ya-yan, kaypak, hadicam'm'ci bir dü-zeye itelenir ozan, oracıkta alkışlan-ır da; ama bu, onun kolayına doymazlığını bastırabilir mi? Hiç sanmam. Kesice bir özgürlüğü, onun bağışladığı yalınkat mutlulukları başta edebilir mi? Onu ille de sorumsuz, uydu bir kişiliğe, sözde görevi çekelemek isteyenlerin; evrende başkaca bir evrene imrendirenlerin söfu kurnazlığı bu. Ozanın yaratıcı özgürlüğünü değil de, saçma-sapan dokunulmazlığını istiyor-lar. Ateşli bir BATI hastasının dokunulmaz sayıklamalarını! Oysa, dileyene hemencecik başlıyor o özgürlüğü toplum; ve de saygı, ilgi defterinden çarçabuk silerek. Onlardan sonra gelecek kuşakların bantellerine dilekçeler sunan suna-na! Sanki o ısıtlı kuşakların dö-neminde soylu ozanların kökü kuruyacak da, ön-ayak olamayacaklar pesledilerokilere... Ne denir, ham-halat'lık işte. Kimi benzetilerle hâlâ kendilerini geçmiş yüzyılların atılım bölüğünde sanıyorlar; en yadsayıcı, en delikanlı, en azgın sanatçıların bile ancak günlerinde bentimsenip yadsındıklarına unuta unuta... Ne ki, unuttukları bişey daha var: Şiirin; restim, müzik gi-gi ön yapılarıyla da dışta hemendi-nen varolan sanat türlerinden apsayıldığı, içsel yapısının ille de yerel özgünlüğü... Bu düzeyde nitelikler taşınmayan; salt ses, salt renk-çizgi dolgu yapıtlar, düşünce-duyarlık bileşiminden önce göz-kulak oyalayıcı nitelikleriyle sapa ilgilerle de bir bağlantı, ilişki kurabiliyorlar. Oysa şiir, ulus-sallığın koşullarına öncelikle yar-gılı. Çünkü ana ögesi, anlam yüklü sözcük b'itajimleri, yani DİL. Eh, dil'in de bir evrensel gücü yok. Hele "türkçe" nin. Kişi, toplum düşüncesinde, duyduğunda şiirin yerini bulabilmesi de ancak "dil" özgüsündeki sanatsal kurgu, genel yaşam, ekin ortamıyla ilgili elbet...

Diyeceğim; gericiil toplumlarda bu dil sorunu ya karman-çorman-dır; kuşaklar, sınıfsal katlar arasında genel bir anlatım gücü taşıyamaz; ya da salt zorunlu ilişkilerde geçerli bir araç olmakla yetinir. Her iki durumda da, düşüncenin değil, katı davranışların buyruğunda yâni. Oysa, bireysel duyarlığı, esnek bir düşünce katına ileten, bildirisini dolambaçsızlığı oranında etkin kılan, kişiyi kişi kılan bir somut güctür DİL. Dolayısıyla, dur-muş oturmış bir dil-düşünce ge-lenegi olmayan toplumlarda, şiir de bocalıyor, yalnızlaşıyor; giderek, keçisi, Cuma'cuyla Robenson'laş-ıyor bir bakıma...

Oysa, ıssız ada kaldı mı ki?

KAÇAK

Etem OLGUNİL

Desen : Sudan Bezevis

"Kaçacağım" diyor. İşte, yaz bitimi, Yağmur ürüntüsünde bir perşembenin terletici sabah kuytusundayız; Kabataş'a bakan o loş girintinin öneğizim. deki şimşirler bile buğulu.. Bu saatte, burda ne işim mi var? Hiç. Ya onun? Hııı! -Öyle dedi de...

Çıkageldiğinde, ikibuçukuncu çaydaydım. Açkarnına iyi gidiyor. Saçlarını sanki "itina-ya" taramamıştı. Yakasız, pamuksuluğu dışa vurmuş, akçıl üstüne boz benekli gömleğinin sol eteği özentilice sarkaraktan... Bir de kara gözlük var burnunun üstünde, benimkini çıkarasım geldi; kimbilir, iğreti mi?

"Kaçacağım" dediğinde bir simitçi geçiyordu, yalnayak.

"Niye?"

"Kendimi bulmaya.."

"Nereye?"

"Batı'ya.. Yoo, Doğu'ya belki de. Çin'e, Rusya'ya, Endonezya'ya.."

"İğdir, Hozat, Çapakçur ne güne duruyor?"

Bezi yok ki kimi taraklarda...

Üç yıl önce tanıştım; baba parasıyla biboy Fransa'ya gidip, azıcık sürtüp, döngeri etmek zorunda kalmıştı. Yeşilimsi kadife cekedinin ceplerinde "öy-kü" ler tıklım tıklım. "Alain Robbe-Grillet de kimmiş?" di-yordu. Eh, doğru bir bakıma. Sonra evcek, sülâlecek boğladılar bunu. Fransızca bildiğinden iş bulundu; tüydü ertesinde oraciktan. N'etti, n'eyledi bil-mem; bigün Çiçekpasajında raslaştık; zıpır bir kızcağız var-dı yanında; zorladı, bir birala-rımı içtim; nece konuşuklarını anısayamam şimdi; kızın elâ çentikli gözleri vardı ve de ci-garasının dumanını yüzüme yü-züme üfleymiş..

"Ne varsa burda var" diyor-du; "canım Türkiye, eğerim İstanbul!" Kukureçten bir çatalucu almıştı galiba. "Bu halk, bu.."

O sarışıncağığı esmerimsiliğe mi dönmüş, ne? Ya da kir.

"Kaçacağım!" diyor.

Arabalıvapurun iskeleye bağ-lı halatlarına yavru martıların beşi konup biri kalkıyor...

Geleceğe Gazel

Sen güneşi bekleyedur bu kapıdan karanlıklar gelecek
Akı almaz pisliklerle çirkinlikler fenalıklar gelecek

Boşuna değil gülmesi eli kamçılı şu cellâtbaşının
Birazdan ayaklarında prangaları aşkılar gelecek

Nerdesin ey ölüm diye sevenlerin boşuna yalvarması
Daha önce dayanılmaz smen vermez ayrılıklar gelecek

Suyu kesildikten sonra, bir zaman o gür akan çeşmelerin
Dudakları susuzluktan çatlamış bağıri yanıklar gelecek

Yum gözlerini başhyacak nerdeyse işkence, zulüm fashi
İşte savcı işte yargıç ve işte ölüm sanıklar gelecek.

Ümit Yaşar OĞUZCAN

Yalnızlığım içimde damla damla

Ali Güven'in Nicole'ü Fransa'dan gelmiş, gözleri Karaada'daki deniz feneri sanki, Poseidon'un Halikarnassos'u doğduğu kış geceleri çok uzaklarda şimdi. Ya benim kimsesizliğim, boynu büyük mavilerde dalgışım. Yorgun gözlerimi yıldızlara dikip dinlendiğim geceler, iğreti gülüşlüğüm, dostlarla sanat üzerine tartışmışlığım bir de...

Sadi nişanlısından ayrılmış yine, bu çocuğun durmuyor düşünceleri bir yerde. Ama o da anladı acımı. Herkeste bir saygılı tedirginlik.

Sevebilmişim demek! Bu çılgınlığı da yaptım ve sonra sırt çevirdim. Peki aradığım ne? Bu evrende ne arıyorum ben?

Kendime olan güvenimi kazanmak için gittim oraya, ağırlatmayacaktı anılarım beni. Cesur olmalı kişi, söyleyebilmeli diyeceğini ortak bağlantılar tüm ayrıntılarını, le ortadan kalktı mı, çekilmeli bu gücü bulmalı kendinde. Oysa, başından beri biliyordum bu sevinin uzun sürmeyeceğini. Biz, iki yalnız kişiydik salt, seviye susmuş. Gerçekler nasılsa "biz burdayız" diyeceklerdi. Ne biz mitolojiyi yaşıyorduk ve ne de o Apollondu.

Tanrım! Avuç içi kadar küçücük, üstelik kirac, susuz bir adada sevgimizi nasıl gelişmeye bıraktık? Hani o, kayaların arasında tuzlu suların ıslaklığında büyümeğe çabalayan ok, ejlâtin saçlı çiçek gibi; hani o canlılığını unutup vahşice çekip kopardığım, adanın tek ince ve zarif varlığı. "İnsanlar bencildir." Doğru söz doğrusu kim demişse, davranışlarımız da bunu göster-

iyor mu? Örneğin: ben suçluydum, o yoksul ortamda yığıntısını sürdürmeye çalışan bitkiyi koparmakla, bir anlık isyan duygularımı bastırmak için, gereksiz bir davranışta bulunmuştum. Yok edecek ne vardı sanki, insanların çıkarılışı üzerine kurulmuş, bir evrenin çocuklarıydık, kaçınılmaz bir gerçekti bu, ve biz bunu biliyorduk!

Aşk mıydı ne? Susmuşluktu belki, bir takım olgulara, denizin bilmem kaç kulaç derinliğinde, o büyüleyici sessizliğe bırakverdiğimiz sandığımız yüreğimizde, değişik biçimlerde ortaya çıkan duyularımız...

Bırakmam gerekiyordu, biz mitoloji kahramanı değildik, hoş 20.yy'da da yaşamak bir kahramanlıkta kendi düzeyimizde. O çağın anıları o çağın malıydı. Yüklenip götürmeye hakkımız yoktu, mutluluk değildi bu, salt acıydı.

Rüzgâr, hâlâ kent sokaklarında, balıklar su altında, deniz şakayıklarına fışıldar sevgilerini. Onlar bizim sevgimizi yaşıyorlar. İçlerinde biz varız. Saygı göstermeli ve de susmalıyız. Yıllar yıllara nasılsa aktaracak, efsaneleşecek birgün sevgimiz. Susku en yüce olanağı evrenin.

Duyduğum, gördüğüm sürece yaşayacağım, anılara dönüp dönüp durmak niye? Sonra tüm yükü omuzlarına alıp öyküle-mek...

Geceyle yer değiştirip yıldızlara daha bir yakın oldum. Knidos'tan gelen fildişi işlemeli yüzüğü düşündüm. Poseidon yani o, neden gösterdi bana, amacı neydi bilmem? Ama düşündüm işte.

Ağacın altına oturup, İstanköy'e baktım durdum. Boşluk vardı bakışlarımda. Bilen bilmeyen de, "önemli adam bu," derdi, "düşünüyor."

Sonra kimsala inip çıplak ayaklarla dansetmek geldi içimden. Ayın ışıkları taa balık kovuklarına dek uzanıyordu. Arada yıldızları kesip kesip serpiyordum tüm koya. Aşk şarkularıyla dalgalar, Halikarnassos'a renk katıyorlardı.

Sonra, ben ağıladım ya, uzatıp ayaklarımı, serin sulara gömdüm.

"Ağlanır mı bu yaşta, Halikarnassos sihirlidir yavrum. Üzülme, yük etme kalbine yorgunlukları. Çok seveceksin daha, göreceksin izi bile kalmayacak! Bak bakayım yüzüme, ah, bu damlalar sıcak ve yüce. Yaşadığım ana bak, bırak sonra düşünme! Kendiliğinden gelir herşey, yıllar böyle geçer. Mutluluk her zaman yanındadır yavrum. Görmezlikten gelme onu!"

Mustafa kaptan, kırılmış saçlarında denizin tuzu, gözlerinde mavisi, konuşuyordu. Denizden gelen adamlarda bir çekicilik vardı, İyimserlik vardı, daha bir başkaydı yaşamın anlamı dostluklarını hiçbir şey alamazdı geri.

Ben, o kentlerde yeniden doğdum. Yeniden kişiliğimi kazandım. Sevgimi Poseidon ve denizlere armağan ettim. Tüm balıkçular yığıntısını istedim, kalplerinden eksilmesini yıllar boyu.

Sevgim yüceliğin son bulduğu yerde büyümezdi! Gelmezdi öfkelenmeye yoksul kalbimi. Saygımı yitirmemeliydim kendime.

Tanrım beni başıyla, suclu değilim. Yalnızlığım içimde damla damla.

Yıldız AKINCI

Ayşelerden Biri

Ferzan GÜREL

Desen : Orhan Peker

Titreşim

I.
Bir öğle sıcağında seni sevmek
Kokundan da güzel ekmek,
Şerefine içiyorum o günden beri
Ne halt eder tek başına dolap beygiri?

II.
Yaşamak dalı budaklı kamçı
Beş kıt'anın çocukları taşlayın
İçimdeki bu dert yüklü ağacı.

Cahit İRGAT

tiğimizden, maharebenin sıkıntısını ilk yıllarda pek pek alamamıştık. Bütün köylü tarlalarda, bahçelerde gökünü, yuzluk işine kaydına dahıydı.

Bi sabah babam, komşu bahçelerin erkekleri, Aydın pazarına öte beri satmağa gitmişlerdi. Döndüklerinde herbirinde surat bi karış almıştı. Oralardaki söylentilerin pek yürek açıcı olmadığı anlaşılıyordu... Bi ara babam beni yanına çağırır: "Haten," dedi, "Hasan emminin güveysi Memet'i askere çağırıldı. Geride kalacak olanları, burada alan yerinde bırakıp gidemiyecek; Hasan emmin yaşlandı. Köye dönecekler. Ayşe ablan pıhyı, partıyı toplarken, sen de var git, yardım et."

Ben, bunları duyunca, "Memet ağabey muharebeye mi gidiyor?" diye sasmaktan küçük dilimi yutayazdım. Toyluk iste... Memet ağabey gözümde masal adanları gibi büyüdü... Çok geçmeden, babamla ikimiz komşu bahçaya vardık. Baktık ki Hasan emmi, kazları kümese sokmağa çalışıp duruyor; babam hemen ona yardıma girişti, kümes içinde kıştırdığı kazları yakalayıp ayaklarını bağladı. Ben de Ayşe ablanın yanına yardıma kostum... Bi de ne göreyim; Ayşe ablanın doğum sancısı tutmuş, kıvranıp durur! Ben o zamanlar daha onördünde bi kızdım, Ayşe abla ise bir yıllık taze gelin... İkimiz de ne yapacağımızı önce bilemedik. Sonra gayrete gellip, zar zor pırtıları topladık...

Dişariya çıktığımızda, Memet ağabey, atı arabaya kosmuş, başı öne eğik, düşünür durur bulduk. Hasan emmiyle babam, arabanın yüklenmesinde ona yardım ettiler, iş bitince de beygirlerine binip önden sürdüler.

Arabada Ayşe abla pırtıların üstüne uzandı; sancısı tuttukça, yatak dengine sımsıkı tutunuyor, yüzü kupa kırmızı oluyordu. Ben onun yanına oturdum, nasıl yardım edeceğimi bilemiyordum. Memet ağabeyden imdat bekler gibi ara sıra ona bakıyordum:

Önde oturdum, hiç konuşmadan arabayı sürüyordum. Arkası bize döntük olduğundan, yakışıklı yüzü yandan biraz görünüyordu. Düşün-

(Sonu 12. Sayfada)

Köye girerlerken, güneş, bir adam boyu yükselmışti. Doçent Kaya, arabasının luzını kesti. Önlerinde tavuklar uçuştular; kazlar tıslayarak, ağır aksak kaçtılar. Yol üstünde başa boş bırakılmış bir eseye çarpmamak için, genç adamın direksiyonu kırmazıyla, Gülçin ona doğru yakıldı. Güllüştüler... Kaya, arabayı bir kenara çekip durdurdu.

"Buradaki karşılama hiç de fena değil... Ha, ne dersin?" diye sordu.

"Balayı gezimizin herkesinkinden başka olmasını sen istedin." karşılığını verdi Gülçin. Sesli biraz yakınmaltydı.

"Gerçekten de öyle oldu. Benim için olağanüstü bir güzellikte sürüp gidiyor. Bir yandan seninle beraber olmanın tadını çıkarıyorum, beri yandan yeni kitabım için gerekli incelemeyi tamamlamaya çalışıyorum. Ama sen sıkıyorsun, o zaman iş değişir."

"Benim de hoşuma gidiyor," dedi genç kadın; biraz daha ona sokuldu.

"Şimdi anlaştık... Yalnız, ortalıkta hiç kimse ler görünmüyor!"

"Biraz daha ilerliyelim... bak, köyün alanı olmalı orası; dükkana benzer, kahveye benzer birkaç yapı var, görüyor musun?"

"Yaşsa sevgilim, sen bitanesin!"

Kahvede oturan köylülerden biri, onlara, Ayşe ninin bahçesinin yolunu gösterdi:

"Köye yakın olduğundan, kocakarı kış - yaz orda oturur. Hem de, karı,kızan yanından hiç eksik olmaz; ona yardıma giderler... Diyeceğin, onun yanında, konuşmak istediklerinizi bulursunuz," diyerek bir de açıklama yaptı.

Gülçin ile Kaya, Ayşe nineyi küçük harmanında, birkaç kadınla beraber fasulye çapalarken buldular.

"Hoşgeldiniz, evlâtlar..." derken, onlara şaşarak baktı. Kızgın olmadığını belli eden bir sertliği de vardı. Buyurana bir sesle:

"Siz, evin önündeki çınarın altına doğru yürüyün; orası serindir. Ben sinek geçiyorum..." dedi.

Ulu ağacın gölgesine bir hasır serilmişti. Bunun üstünde aecmice diz çöküp Ayşe nineyi beklerlerken, Gülçin, genç doçente sordu:

"Şimdi sen bu köyden ve bundan sonra geçeceğimiz başka köylerden kadınlarla konuşup, bilgi toplayacaksın. Pekli, kitabının tamamlanması için bu kadarı yeterli mi? Konun yalnız köy kadını üstüne değil ki... Dur bakayım, başlığı neydi?"

"Devrimlerin 45'inci yılında TÜRK KADINI" dedi Kaya, ondan önce.

"Öyleyse yalnızca bu sade insanları dinlemekle araştırmanın tamamlanmış olmayacak."

"Öbürlerini gayet iyi tanıyorum;" dedi Kaya, gülerek ve şık, güzel karısına gülümseyerek baktı bir süre dalgın dalgın...

Sabah serinliği daha geçmemişti. Genç çift, kendilerine sunulan güzel kokulu süttan yudumlayarak, köylü kadınlarla yârenlik ediyorlardı. Konuşanlar, daha çok, yaşlılardı. Gençlerin ağzından sözleri ipe kuyudan su çekerecine almak gerekiyordu. İçlerinde bir Selvinaz hepşinden başkaydı: Kendisine sorulmadan da

söze karışıyordu. Bir ara, bütün konuşulanları özetlemek istemesine şunları dedi:

"Köyde biz kadınlara eksik-etek denir. Hepimizin yaşayışı birbirine benzer: Köy kızı çocukluğunda hubasının evinde çalışır; hamur yoğurur, küretilik kardaşına bakar. Azıcık eseldi mi, kocaya gider; kocasının tarlası varsa, tarlada çalışır; yoksa, elin işine gidip, evinin aşına, tuzuna kendi emeğinden birşeyler katması gerekecektir. Biyandan çocuk doğurur, onları besler büyütür. Ömürler de iste böyle tükenir."

Selvinaz konuşurken, doçent, defterine bazı notlar aldı, sonunda altına bir çizgi çekip: (BAĞIMLI) diye yazdı. Başını kaldırıp bu uyanık genç kadına ilgiyle baktı: Güneş yanığı yüzünde gözleri ışı ışı parlıyordu. Elinde olmayarak, başını Gülçin'den yana çevirdi; orada bulunanların arasında bir taşbebek kadar süslü ve renkli görünüyordu.

Yine Selvinaz anlatıyordu:

"Su Ayşe nineyi görüyor ya; iste bak, onu dinlersen, köylü kısmasının çilesini daha iyi anlarsın. Ondaki sabır, peygamber sabrı!"

Kendisinden söz edilmesine birdenbire kızdı Ayşe nine:

"Hade kız, sen de... Benim anlatacağım bisey yok!"

Bu kez, Hatice teyze söne karıştı:

"De gayri, nazlanma Ayşe abla... Her kişinin kendine göre bi masah vardır..."

"Benim anlatılacak bişem yok dedik ya!"

"Öyleyse itın ver de, konuklarımızda ben anlatayım..."

"Siz irahatınıza bakın. Kusur görmezseniz, çapalanacak birkaç kark kaldı; gidip onları bittireyim."

Ayağa kalkarken, dizlerini tuta tuta, güçlkle doğruldu. Ağır ağır yürürken, daha bir gayretli görünüyordu. Hatice kadın onun uzaklaşmasını bekleli, sonra hikâyesine başladı:

"Seferberlik içindeydi. Sanırım o zamandan bu yana elli yılı çoktan aşti. Hele köylük yârinde kendini kırların başbosluğuna salar kiş. Kendi yağımızla kavruduğumuzdan: Dedğin gibi, harmandan hasattan elinize geçen ile, inegün sütü, tavuğun yumurtasıyla geçinip git-

Saksı

Ipe çektiler
Adını düşürdüler kütükten

Soğudu beden

Soğudu çorbası
Emzirdi beşiğine koydu

Uyudu

Uyudu tavuğu danası
Uyudu Hatça'sı

Düşüp kırıldı saksı

Ruşen HAKKI

YOLCU YOLUNDA GEREK

Çeviren : Nur TÜRETKEN

Bu çeviri, Panait Istrati'nin "Öbür Yalaza Doğru" adlı yapıtımdan alındı. Aktarılmışındaki özellik de şu : P. Istrati, bu bölümde, ünlü yunan yazarı Nikos Kazancakis'i sözkonusu etmektedir. Kazancakis'in "Toda Raba" adlı betiğinde de önsöz olarak değerlendirilmiştir bu bölüm.

Çeviren : Nur TÜRETKEN

★

Ne diyeyim, Kafkasya'ya yaptığım hani şu ilk gezi üstüne? Aradan tam bir yıl geçti. "Resmî" çağrısızca yine oralara gideceğim; işte o kez diyeceklerim önemlice.. Ne ki, yaşamımın en hoş rastlantılarından birinde buldum bu gezi tutkumun güzelliğini. Sayın okurlar; bu rastlantının alabildiğine güzelliğini hemeninden açıklamak için, ana kontudan azıcık sapa, çağım, ama, yarım-yamalak insanlığın, ağılu iğne yemişçesine yaygarasına karşın, gerçek yaşamın önemini, değerini de saptayacağım sanıyordum.

Öykümün, Rusya ile pek ilgisi yok. Ama yine de lekeleyecekler beni bu yazımdan ötürü. N'olacak? Usuma eseni deyi vermek hamuruma işlemiş. Öylesine mincıklanır bir yürekle, isterseniz siz de bir deneyip sonucunu tadın bakalım! Şu toprağın kavruk çimenine el değer değmez, ardınıza üfleyeceksiniz o cehennem yalazını.. Niye mi? Şundan: Düşlediğim tarlaları şeytan "netameli" kuyruğuyla sürmüş kazmış; Tanrı da sınısıcak tohumlarıyla bereketli kılmıştır. Soylu sonsuzluklar bu tarlalarda yeşerir; filizlenen salt sizin solgun kancalarınız değil, ey iğdişler!

Yine de bunların tepesinde, hani şu ana-toprak'ta üstü yıldızlara bitişlik, kökeni tâ dipte ki ocağın için eşeyen ardış ağacı gibisine, insancıl tutkunluk şıp diye doğurur. Hani bir bakıma yüzü özelemler, isteklerle ışılan, gözde sıkıntılarla içi içi ni yiyen, cömertliklere teşne kişi... Yüzyıllarca süregelen varlığını, yoluna pat diye çıkıveren insanoğlu; ben "cin-ifrit" ten gayri birşey değilsem de, avuçlarımı şöyle yüzüme kapatıp, ona hırsızlama bakıverince; senin itici gücüne öylesine destekleniyordum ki, hani nerdeyse benim yiğitliğimle övünüp tüm bir yaşam boyunca da yanyanalığımızı tasarlıyabiliyordun. Çünkü o kez, senin beni hepten göçerttiğin gibi, ben de senin canına okudum!

Yaşamda önemlice başkaca ne var? Bana kalırsa sonsuzluk işte bu.. Ne ki, tıpkı insan yüzünün üstüne sıvazlanan "maske" gibi, bir de acılı kopuşma, aykırılık gerçeği var ortada. Dön-dolaş, o ilginç rastlantıya geliverdik işte:

Çağrılılar kum gibi kayınıyordu; özlü acıların gözlerinden dolup taşıdığı bir BA-

DURAK

Sicim gibi yağın bir yağmur altında
Saçağında mutlu, ıslıklı evlerin
Ve belki de ham bir ayva kokusunda
İlk acın papatyaların coşkusuyla
Fırın pencerelerinden üten buğday kokusunda
Limana giren yorgun gemilerin küpeşesinde
Ölen dostlar ardından yepyeni bebelerle
Çiyenmiş yuvalarını onaran karıncalarla
Üstüne kanat gerekerek bir kuytu gelincik
Çirkeflere adımını atmadan
Tüm onurlu sevilerden yana
Bekliyorum ben seni.

YVES BONNEFOY
Çeviren : O. TOSUNER

KİŞ aralığımda karşıma çıkıverdi o! Boyca upuzun, kuytu gövdesi azıcık çapkıncı, kimi kez de dayak yemişçesine, tüm tüm isteklerin mengenesinde kıvranıyor. Bölük-pürçük olmuş gövdesinde yakamozlanan ışık, salt inançları yüzünden varını yoğunu kemirircesine. Gözlerinde sanki bir abartma vardı diyebilirim; apaçık, cıva gibi.. Gözdişiklerindeki o delicilik, varlığınızdaki boşunahkları silip süpürüyor. Ağız hep ısırmağa teşne; ama, ısırıklarının çoğunu da tükürürcesine.. Isırması sürekli. Tüm kokulara karşı esnek bir burun. Sanki denizanası. Dediği dedik, konuşuyor. Bizleri pekiştiren koşullar üzre; genel konulara dalmaya canatıyorsa da, sık sık gözgeze geliyoruz. Sonra apansız, sıska kollarının "vehim" leri yakalamak istercesine uzanırları ve eklediği sözler alabildiğine evrensel.

Öncelikle sezdiğim şu: Epey alanlarda çok daha güçlü benden. Ve yine aynı koşutta, düşlerle geleceğe değgin sonuçları, oluşumları amaç bilen "biri" yle yüzyüze yim.

Günlerdir sayrıyım, yatalaktım. Uğradığımda elimi uzatıyorum, yakalıyor ve.. bir bakıma iyileşiyorum gayrı!

- Azıcık bekle, Kimsin sen?
- Girdi'yim.
- Ee, beni tanıyor musun?
- Evet, sen de Kefalonya'lısın. Sizler,

Girdi'lerden sonra en sevdiğiminsiniz Yunanistan'dan. Daha diri bir kökenleri vardır onların...

Epey sonraları bir ara yürüyoruz birlikte; bana insan anlayışını anlatıyor, Yunanistan'ları öbürlerini.. Öyle kolayca ki, sanki bir kibrit çakarasına...

- Hayıflandı, diyorum; yazık! İki gün sonra kopuşacağız..
- Hayrola, nereye?
- Kafkasya'ya.
- E, ben de oraya gidiyorum.
- Birlikte yolakoyulduk.

★

Yolboyunca düş.. Aynı vagonun kanapeleri üstüne uzanıyız. Uçsuz bucaksız bozkırlar bizi, us ermez masallara dopdolu çukurlara, doruklara çekeliyordu. Yani epeydir yuvarlanıp gidiyorduk kösnük bir evrende.. Duraklardaysa, altımızdaki araç şöyle bir besleniyordu. Girdi'nin çenebağlığı yoktu hiç; dümdüzdü, e içindeki kâadın bir köşecığına imgeler koyuyor, sonra da uyurcasına düşlere dahiyordu. Yaltaklanarak olduysa da, tınmadı hiç. Gezi duraklarında kimi eski kiliselere, ara sokaklara dalıp çıkıyordu! Ama, daha da güçlü bir tutkuya, "insancıl" lığına yat-

kın bir KAHRAMAN'ın peşinde gibiydi hep! Hey gidi, kimi kez, rüzgâr gibi geçen bir gerçeği yakalamak için, tüm düşsel varlıklara nasıl eğilir, tutunurdu... Yaşamım boyunca, silginlikle yüce kişilik tutkunluğunu böylesine bağdaştıran kimsele-re raslamadım desem yeri... Kesesi İngiliz liralarıyla dopdoluyken, üstelik vurduğunu deviren o Girdi'li, o ağa oğlu; tüm köhne-miş inançları sıptıp çağcıl bilimle yoğrulduktan sonra oh! diyebilirdi ancak; geçmişini gerileyip, tomlumculuğu yeğleyiverdi. Diyor ki bana:

— Acunumuzun geleceğidir o! Onu salt yeni bir ek'inin eşiği sananlar pek saf; şu yaşantılarımızın bitim ucudur o... Hani şu bizim gösterişli safsatalarımız, bu sonuca tezeze itelememiz gerekir. Boşunadır bugün herşey, bir bakıma.. Boşuna olmayanlarsa yepyeni bir yük, ağırlık. Ölü bir yük, doğuşları engelliyen.. Benim de bu ağırlıkla ezilmeme ramak kaldı. Düşünüyorum da geçmişimi, eh, 10 yılda sağlıyabilmişim yaşamsal kazansımı. Hadi git, çağımızın tüm "heybetli" düşüncelerini bir gözden geçir; bakalım neleri elde edebilirsin, doğrudur! Toplumculuğun köken ödevi tüm yalan - yanlış yargılara başkaldırmaktır. Ne ki bir kuşku var: Onun da kolayına kaçıp hımballaşacağından.. İşte o zaman temelli faka basarız; sözde ussal bir doyum'luluğun çirkin aldatmacasında..

Şuracıkta, epeydir olgunlaşmış, geğgeniş bir düşünüyü üstün körü özetlemeye yeltendim işte.. Ey insanoğulları, onun kafacıl yapısında özlediğiniz "usta" yı bulacaksınız; o Girdi'li saptayacak sizlere gerçek yaşamın gizini.. Bir kâse çorba, bir haşlanmış patates, bir de çiroz yedi miydi doyururdu. Tüm acunu dolanırken sırt yükünün ağırlığı eşmazlı 10 kiloyu. Gezenen evcağızısıyla: bir döşek!

Ama istekleri, tepeden tırnağa kendisiydi. Yandaşlığı mı? Kişiyi ırgahyan bir mutluluk verisi!

Yaralı bir kuş gibi tepine de; sonsuzluğa yolcu bir ölümcülün batakdan nasıl sıyrıldığını ona bakarak öğrenim. Borçluyum ona. Anun toplumculuk anlayışı; sakınmamız gereken olağan'lıkları tanımıyor ve ilkel kitlelerin kel beyinlerindeki zarı tırmalıyordu.

Şöyle dediği yine bir ara:

— Kefalonya'lı be; gel, canına tükürmiyelim şu toplumculuğun; günün birinde bizi kafese koysa bile.. Söz mü söz! Yine günola, insanoğlu az çapaklı kurtuluşunu onda bulacaktır. Sözverdiğinin azıcığını "İşte" lese de, giderek şimdiden olanaksızlığına inandıklarını peşpeşe önerse de.. sözü uzatmayayım; çağımızın hepimizin tek tutamağı bu!

YENİ ŞİİRİMİZİN İNSANLARI

Celâl Çumralı

Ü

Mehmet Kıyat 1 / Temmuz / 1965 günlü bir mektupla DOĞU'sunu göndermişti bana. Düşüncemi de soruyordu. Ayrıca daktilo ile yazılmış bir şiirini de imzalıyarak bu betiğinin içine iştirtmişti : **Türkiye Bizi Dinliyor**. Bu şiir 1967 de yeni bir yapıtının adı olacaktır. İleride yayınlıyacağıma hiç düşünmeden, **DOĞU** için yazdığım 3/7/1965 günlü özel mektubumun bir örneği geçti elime, bir sakınca görmediğim için olduğu gibi alıyorum bu yazıma :

"Doğu üstüne özetle diyeceklerim var :

Şiirlerinin özü : Eskinin yığıtçe verilişi. Yaşama gücünün toplumsal özgünlükle ayaklanması. Bütün mutluluğu ileri görüşte arayıp bulan sağlam bir yürekleme.

Şiirlerinin biçim yönü : Soyutun soyutla, kaynaşmasında özgünlük apaçık. Soyutun somuta, somutun soyuta aşılması tutmuş. İlk bakışta , okuyuşta , anlamsız gibi görünen dizeler arasında öylesine örgüsü sıkı dokunmuş bir anlam birliği var.

Şiirlerin Dili : Yeni sözcüklere dil uzatanlar DOĞU'yu okurlarsa dilleri tutulur, onurlu kişilerse. Şiir yeteneği olan güçlü ozanlarda dil uzun soluklu oluyor, M. Kıyat'taki gibi. Ham maddeyi işleyen usta eller gibi, yeni sözcüklere şiir gücü kazandıran dilleri var. M. Kıyat'ın, Sağ olsun uzun süre. Daha yüce yapıtlar yaratması için. Dilerim. Sevgilerimle."

Mehmet Kıyat **Türkiye Bizi Dinliyor** yapıtını şu şiiriyle sunuyor :

Ölü sularına yüklendik ağaçların
Seslerimiz birleşmedi
Sen ey sonsuzluğu tüketen çocuk
Durdüğüm sürelerle gelme
Türkiye bizi dinliyor.

Ne var bu uyarmada? Bir acılık, bir eziklik, bir öfke, bir umut mu? Bu söz-

YUKARDA

Sökülmez gücü toprakta,
Çınar kökleri,
Tuttuğu ellerinizin.

Ne kadar renk varmış,
Karıncaanın kafasında
Ağacın coşkusu, denizin.

Yukarda kar, bulut, duman,
Geçip gittiğimiz yer,
Öfke, kin.

Billur aynalarda,
Yankısı güzelliğinizin.

Muzaffer ARABUL

cüklerle karşılaşmıyoruz, ama bunların tümünün izlenimleri var şiirinde. Her şeyden önce soyuttan somuta başarılı bir geçiş. **Ölü, su, ağaç, ses**'in soyut çağrışımları gene soyut bir insana sesleniyor. Ne var ki bu insan bir **çocuk**'tur, sonsuzluğu tüketen bir çocuktur, gelme diyor, benim durduğum sürelerle gelme, çünkü **Türkiye bizi dinliyor**, Türkiye burada, çocuğun karşısında somut bir varlık, canlı bir nesne. Niçin gelmesin diye sormuyoruz, düzyazıya dönuşürdü eğer niçinleri anlatmaya kalkışsaydı. Ozanımız, şiirin nerede başladığını, nerede durmak gerektiğini biliyor.

Ölü ile başlayan şiir, dirilerin bir yaşantısı olan **dinlemek**'le bitiyor, en gerekli yerde başlıyor, **ozanın susmasıyla başlıyor**. Bu susmak şiirin etkileme gücünü artırıyor. Şiirin en etkili sözcüğü ise **Biz**'dir. Biz'e seslenen ozan, birey olmaktan çıkarak, şiirin dışına çıkarak dinleyiciler arasına katılıyor. Soyuttan somuta geçiş gibi, bir çırpıda bireysellikten toplumsallığa da sürmeden geçebiliyor. Çağrışım yolu ile yapıyor bu işi.

Söyleşimizi eleştirmeye mi çevirdik ne? Yok canım, ereğimiz; Yeni şiirimizin insanlarıyla tanışmak değil miydi? Ama tanıştığımız insanların **kimliğini** de az çok bilmeliyiz sanırım.

Dönelim **Türkiye Bizi Dinliyor**'a :

Dar gelirli bir akşam başlıyor

Ölüm Afrika biçiminde

.....

Yangını büyüyor Kentin'den :
Eskimiş suçların ağırlığı içinde
Sende yeni sevinçler çiziyorum

Uykuya geç kaldı ölü'den :
Kırlangıç giyimli bir kente indim

Uykuya geç kaldı ölü

.....

Gezegen'den :
Akşam dolsun diye denizi yakıyorlar

Çavlan'dan :
Güvercin yapısında bir ülke çiziyorum

Şiir'den :
Ve sabahın ağzını
Benim gibi öpemez kimse

Başdönmesi'nden :
Ey ıssız sürgün
Ey deniz vurgunu

Sesim sesine
Yüreğim yüreğine tutsak

Kimi kimseden uzak tutuyorsun

.....

Ellerim yeni bir sıkıntıyı kesiyor
Yalnızlığın şarabında bekliyor umut

Haziran

Soluğum tükeninceye dek duracağın ülkesinde
Onun elleri ne şekerdir
Aşkımı söylemedikçe bir rahat ölemiyeceğim
Ama o ölmesin

Haziran haziran haziran
Ölümsüz aşk bir kadeh daha
Şarapların en halisini içiyorum
Onun şerefine bir daha bir daha

Suya vuran ayışığı altında onsuz içmek bir ölüm
Onu düşündükçe ölümü seviyorum

Şahinkaya DİL

DOĞU'dan seçtiğim dizelerle bitiriyorum söyleşimizi :

Açlığın soğuk korkusu
Dirilir doğu kentlerinde yığın yığın

Dengesini yitiren toplumlarda
Ayaklanır mutsuzluk

Toprağa duran tohumdur doğu

Unutulan bir dal olduk dağlarda
Bulutlar duymadı sesimizi

Büyük koşulara çıkamıyoruz nedense

Işıkların oklaştığı bir çağda
Neden karanlığı gezdirir aydın

Yeni şiirin **Halk**'tan uzaklaştığını ileri sürenlere ne güzel karşılık veriyor Mehmet Kıyat; önce aydınları, sözde aydınları karanlıktan kurtarmak gerektiğini belirtmekle **sanatçının sorumluluğuna** seçkin bir örnek de vermiş oluyor.

İşte bu sorumluluk duyguyla ozanlarımız, önceleri insanımızın küçük / günlük yaşantılarını dile getirmekle işe başlamışlar, daha sonraları **İnsanımız / Toplumumuzun** bütün yönlerini tarihsel koşulları içinde derinlemesine işlemeye koyularak güçlü yapıtlar verebilmişlerdir.

Açıklama : Bu inceleme dizisinde şiirleri üzerinde durulan ozanlarımız şunlardır :

1 — Nezih Cansel, 2 — Tarık Deniz, 3 — Nurer Uğurlu, 4 — Sıtkı Salih Gör, 5 — Sennur Sezen, 6 — Hasan Hüseyin, 7 — Arif Damar, 8 — Berin Taşan, 9 — Nihat Ziyalan, 10 — Ece Ayhan, 11 — Özdemir İnce, 12 — Doğan Acar, 13 — Ruşen Hakkı, 14 — Muharrem Vakar, 15 — Mehmet Kıyat.

KORKUNTU

Hayır, yaklaşma!
Uzaktan sevmek istiyorum gözlerini
Çünkü mutluluk yalnız beklenince güzeldir
Ve kendinden deyince "evet"

Hayır yaklaşma, dürtüler çok
Bu tath korkuntu, beklemele ve ürkmeler
Çok daha güzeldir aranınca
Bu yalnız duygularda bilinir

Hayır, neye ve niçin
Uzaktan her şey yıldız gibi ışıyor
Uzaktan her şeye hayran oluyoruz
Hayır, senin gözlerin yaklaşmasın

Desanka MAKSİMOVIĆ
Türkçesi: Bayram İbrahim Rogovalı

Başbaşa

MEHMET SALİHOĞLU ile

Doğumunu 25 aralık 1922'de, Rize'de, İlkokulu da Çayeli'nde bitiriyor. Orta-öğreniminin tümü İstanbul'da, Yüksek öğrenim'e geçtiğinde İ.T.Ü. de sürdürüyor öğrenimini; ve de "inşaat yüksek mühendisi" olarak başarıyla bitiriyor bu dönemi, Şimdiden tam 23 yıllık "memur". Ara süre Demiryolları, Karayollarında, İmâr ve İskân Bakanlığında Mesken genel müdür yardımcılığı, Afet işleri Genel Md. ve Müsteşarlığı var. Şimdileri aynı bakanlıktaki danışman. Ne ki, bu "memuriyet" leri ek çaba olarak belirmiştir. Salıhoğlu'nun yaşamında; o, tâ 30 yıldır bir sanat gönüllüsü, bir ozan, bir düşünür ve eleştirici olarak tanınmıştır yazınımızda. Özellikle; hep iyinin, doğrunun, güzelin, haklının yanbaşındalığıyla... 1955'de Türk Dil Kurumu'nun "Deneme" yarışmasında birinciliği aldı. Peşinden de, son 1970 TRT. ödülleri yarışmasında 3 denemesiyle -ayrı ayrı- başarı ödülü kazanmıştır. Türk Dili dergisinin yazı kurulunda üye, Halkevleri Dergisi'nde de. Şimdiye değin yayınlanmış yapıtları şunlardır: Ağacın Derdi -1955-, Duman Duman Üstüne -1959-, Bana Sensin Yaşamak -1966-, Işıklanan Ülke -1966-, Atışta Gelen -1968-.

★

düşünmeğe itmesinden, yeni yeni duygulanmalara, açılımlara, içsel tatlanmalara götürmesinden ileri gelse gerek. Böylece sanat ürünü, yaratıcı ile alıcın yönünden ayrı bir anlam taşıya da, insanlar arasında ortak bir duygu ve düşünce dünyası kurduğu için, birleştirici, yaklaştırıcı bir etkidir.

Sanat, yaşamaya renk katar. İnsanın düşünce gücünü artırır. Duygularını, sezilerini inceltir. Kişiler arasında ördüğü iç bağlar, ister uygun, ister karışık renklerde olsun, gün günden çoğaldığı için de, derinliğine, genişliğine bir öz kazandırır kişiye. Yaşamın anlamını zenginleştirir. Düşünen, seven, yaratıcı ve güzelleştirici kafalar yetiştirmek istiyorsak, daha ilk okul sınırlarında sanat eğitimi önem vermeli. Resim, musiki, şiirle çocuklarımızın kafalarını beslemeliyizdir.

Millî Eğitim Bakanlığı ile yeni kurulan Kültür Bakanlığı, ulusal evrensel nitelikte olan sanata, soylu sanata, insana, doğaya, halka dönük, yazını sevdiiren sanata önem vermedirler. Özgür düşünmeğe alıştıran, kafalara, ruhlara genişlik veren, gönüllere sevgi aşılayan sanat eğitimi, iyi yurtdaş yetiştirmenin de sağlam yoludur hence.

— Çevremizdeki gündeş ozanlarımızla da y. kından ve özdençe ilgileniyorsunuz. Bunlardan "sağlan" bir güldeste yapmak gereğini duysaydınız, ya da siz 20 ozanınızı seçmek zorunda bırakılsanız, kimleri ahrdınız?

— Bir Güldeste yapsaydım, yenilik şiirim için şu ozanları ahırdım: Yahya Kemâl, Ahmet Haşim, Nazım Hikmet, Necip Fazıl Kısakürek, Ahmet Muhip Dranas, Ahmet Kutsi Tecer, Ahmet Hamdi Tanpınar, Ziya Osman Saba, Cahit Sıtkı Tarancı, Cahit Külebi, Fazıl Hüsnü Dağlıca, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Orhan Veli, Oktay Rifat, Melih Cevdet, S. K. Aksal, Necati Cumalı, Behçet Necatigil, Salâh Bırsel, İlhan Berk, C. Atuf Kansu, Metin Eloğlu, Atilla İlhan, Edip Cansever, Cemal Süreya, Sezai Karakoç, Gülten Akin, Kemal Özer, Tahsin Saraç Seyfettin Başçılar. Bunlar Cumhuriyet dönemi sevdiğim, beğendiğim ozanların hepsi değil. Eski-yeni sevdiğim daha bir çok ozan var. Ama siz 20 ozan dediğiniz için, ben de ancak başışlamanıza güvenerek on ekledim. sıraladım onları. Daha genç olanları ise biraz daha beklemek gerek. Aralarında bana umut verenler yok değil...

— Eski-püşkü bir soru ya, hadi ynelleyelim: Şiirin, daha doğrusu genellikle sanatın somut yararları, insançılığa katkıları?

— Yukarıdaki açıkladığımı sanıyorum. Sanat, özellikle şiir, insanı duygu bakımından insan eden etkenlerin başında gelir hence. Musikiye gelince, hayalırım ona. Ama yine de şiirdir yaşa-

— Siz gerek şiire, gerekse öbür sanatsal çalışmalarla özendirilen nedenleri, etkenleri anımsıyor musunuz?

— Şiirle ilişkim dokuzuncu sınıfta başladı. İlk şiir karalamalarım da o yıllara rastlar. Edebiyat öğretmenlerim, Hakkı Süha Gezgin ile Ağah Sırrı Levend idi. Lise, Teknik Üniversite yaşadım, şiirle iç-içe geçmiştir diyebilirim.

İstanbul Erkek Lisesinin havasından mıdır nedir, önceleri Divan şairlerini, Haşim'i, Yahya Kemâl'i sevmişim. (Yine de severim ya...) O denli severdim ki, koskoca 1940 şiiri, "namı diğer" Birinci Yeni Akımı, beni ancak Orhan Veli'nin ölümü üzerine kendine çekebildi. Ölcüsüz, uyaksız şiir olabileceğine bir türlü inanamazdım 1940-50 yıllarında. Orhan Veli'den ancak alay konusu diye şiir ezberler, okurdum. Gelgelelim 1950 den sonra bir Orhan Veli, Oktay Rifat hayranı oldum çıktım. O gün bugün, artık şiirde hep yeniden, ileriden yanayım. O iki ozan benim gözlerimi açmış, bana yeni tatlar, yeni duygulanmalar ve ürpermeler getirmişlerdir.

Öbür sanatsal çalışmalarım, bildiğiniz gibi deneme ile eleştirme alanındadır. Öykülerim de var ama yayınlamadım. Eskiden beri çok okuyan bir insan olduğum için mi nedir, şiire başladığım günlerden beri düz yazıya da özenmişimdir. Bir şeyler söylemek, boşalmak gereksinmesidir belki beni yazarlığa iten, özendirilen. Ve bir de, biçimli söylemek, güzel söylemek, en büyük tutkum olagelmıştır. En önemlisi de ana dilimize, öz dilimize karşı duyduğum sevgi, saygı...

— Oysa sanata pek yakın olmayan, özellikle bilimsel bir alanda geliştirdiğiniz öğreniminizi. Bu tutum salt geçim kaynağı yüzünden miydi? Yoksa, "mühendis"liğinden de "ozan"lık ölçüsünde yararına inandığınızdan mı? Bir başka deyişle; sanatta bilimin çağımızdaki eleleliğine inanıyor musunuz? Ama ülkemizde?

— Ozanlığım, şiir tutkum mühendisliğimden öncedir. Lise son sınıfa değin, çalışan bir öğrenci idim. Her ders severdim ya, daha çok matematik, fizik, kimya gibi güç derslerde, hep pekiyi alırdım. Lise son sınıfta ise edebiyat da on aldığım dersler arasına girmişti. Liseyi bitirince, kendimi bir yol kavşağında bul-

mustum. Doktor mu, mühendis mi, yoksa edebiyatçı mı olmalıydım? Gönüm edebiyatta idi ama, yetim büyümüştüm; edebiyat anneme bakmama, geçinmeye yetecek bir uğraş gibi görünmüyordu bana. Doktorluk, ölümler üzerinde çalışmayı gerektirdiği için güç ve korkunç gelmişti. Mühendis olmalıydım. Mühendislik, hem matematik zevkini, hem karnı doyuracak sağlam bir uğraş biliniyordu çünkü. Diyeyim, öyle düşünmüştüm. Gelgelelim memur olup çıktık biz de. Dar gelirli yani! Şimdi mühendis de öteki memurlardan pek farklı değil ki... Matematikten, bilimsel öğrenimden geçmek, şiir için, sanat için zorunlu değil hence. Ölçü, düzen, uyumluluk ve denge, gerçeğe temelli bir matematik kültürden geçerek daha iyi elde edilir. Ne var ki, öylesi bir kültüre yaslanmadan da güçlü şiire, sanata ulaşınlar çok görülmüştür. Ama ben, kendi hesabıma matematikten, müsbet bilimden zarar değil, yarar görmüşümdür. Şiirlerim yönünden bilmem ya, yazılarım, inceleme, deneme ve eleştirmelerim yönünden az çok başarılı oluşuma, gördüğüm yüksek matematik ve teknik öğrenimin bir payı olsa gerek. Başkaları da söylüyor bunu. TRT yarışmalarında üç Deneme ödülü birden kazanmış olmanın kimi çevrelere göre yadırgatıcı, şaşırtıcı oluşu, geçirdiğim öğrenimin, yaşantımın, yöntemli ama reklâmsız ve gösterişsiz çalışmalarımın hesaba katılmamasından ileri gelmektedir. Bir de yazı yazmadaki titizliğimin, amansız düzeltmelerimin bilinmemesinden. Hadî biraz da çekemezliği ekleyelim buna!

Sanatla bilimin, çağımızda eleleliğine inanmıyorum. Temel bir genel kültürden sonra, ikisinin yolu, kaynağı, ereği ayrıdır hence. Bilimin ereği gerçeğe varmak, sanatınki ise güzele...

— Son nüfus sayımı şu kaskatı gerçeği belirtiyor: Vatandaşlarımızın 12.505.211'ini okuyamaz. Bu durumda, yani 12.138.956'sını ABC'yi bilmediğine göre, SANAT'ın gerçekten yapıcı, eğitici görevi ne türden olmalıdır? Bu konuda Millî Eğitim ve Kültür Bakanlıklarımızın ön tutumları neler olabilir sizce?

— Sanat, her şeyden önce özgür bir yaratma işi. Sanatın yapıcı, eğitici yanı, onun kişiyi

Eşlerinin Gözüyle: SANATÇILARIMIZ

ENDER SALİHOĞLU'nun Gözüyle Mehmet Salihoğlu

Emmerceliği ışıltılı güzelliğine ekli ve tüm bakışlarıyla sıcağ, kıvrır kıvrır. O yakamoçlu saçları niye Hisar akşamının ajustos yeline usulca savruk? Dam-dösiyon'u bilirmiş; doğru, kıvrak bir fransızcası var, düdüz türkçesine ekli. Eşinin yazılarını da o temize çekiyor. Tepeden tırnağa dengeli, ince. Tartışılan konularda aykırı savlara omuz sülkiyor. İçki içmiyorsa da, sardalya balığına, çobansalatasını seviyor mu? Evet. Evinde de yemeklerin daniskasını pişiriyor mu? Evet. (Günboşu dışında çalışmasına karşı.) Çocukları yok şimdi. Ama, sakalsar dolusu binbir çiçeği var. Kedi delisi ve de kedinin adı Apti, Sarar-tısız parmaklarında 30 - 40 sigara bana mısın demiyor. Eşinin "matematik" öğrencisiymiş; şimdileriyse mutluluk öğretmeni. Silme İstanbul'u ve boyu 1.68. Gülüyor; ne kuskus, ne de kakkaha ile...

NİL METEOĞLU

— Dost Salihoğlu'yu ES olarak seçerken, onun sanatçı kişiliği etkiledi mi sizi?

— Elbette değil mi? Sizin deyiminizle "Dost Salihoğlu" nu mühendis ve sanatçı diye ikiye ayırmak olanaksız olduğuna göre... Böyle bir ayırım elden gelseydi, belki Salihoğlu "Dost" olmaktan çıkardı.

— Sanat dallarında çalışmalarınız oldu mu hiç? Ya da bu tür bir çalışma alanına yönel-seniz, hangisini seçerdiniz?

— Yedi yıla yakındır, Ankara radyosunda program yapımcısıyım. Bu süre içinde genel-likle köye yönelik programlar düzenledim. Yazdıklarım sayfalar tutar. Gelişigüzel bir iş değil ama, "sanat çalışması" da değil bence. Konuyu araştırıyoruz, ses topluyoruz, yazıyo-ruz, düzenliyoruz. Yargı sizin.

Gerçek anlamda "sanat çalışmam" olmadı hiç. Anlaşılan eğilim ve yeteneğim yok. Bir de kadının duygusallığını ve ürkekliğini kolay yenemeyeceğine, hele Türk kadınının bu ko-nuda iyiden iyeye koşullarını oluşturmuş; oysa günümüz sanatının her dalında akın belirgin egemenliği gerektiğine inananlardayım. Düşü-

muma zenginlik veren, tat veren...

Ben insaları şiir sevenler ve sevmeyenler diye ikiye ayırırım. Ne yapayım, huyum kuru-sun! Böyleyimdir ben. Kusursa, kusur!.. İnsan-ları, kedi sevenler ve sevmeyenler diye de ikiye ayırırım ya, neyse o da ayrı bir ölçüt...

— Tüm sanatsal serüvenlerinizden unutama-dığınız bir anı?

— TRT Kültür, Sanat ve Bilim ödülleri ya-rışmalarının sonuçlarının açıklandığı günlere rastlar. Deneme ödülleri açıklanacağı gün-dü. Ben de Bakanlıktan, Genel Yönetim Kuru-lu üyesi bulunduğum Halkevleri Genel Merke-zine, her hafta yönettiğim konuşmalardan biri-si için gittiğimim. Halkevleri Genel Başkanı Se-natör Kadri Kaplan, değerli dost, bilge ozan Ceyhan Atuf Kansu ve birkaç arkadaş oturu-yorduk. Biraz sonra Konferans salonuna ine-ceklik. Tam o sırada Kadri Kaplanın telefonu çaldı. Kadri bey: "burada" deyip telefonu ba-na uzattı. Karşımda karım vardı:

— Bugün deneme yarışmasının sonuçları a-

nıyorum; şürede Gülten Akın, öyküde Tomris Uyar ve Firuzan, romanda Sevgi Soysal, plâstik sanatlarda Füreye, Jale Yılmazbasar. Engelleri aşmış başka yüz akı gelmiyor aklıma.

Ama bu az bulunurluk, kadın sanatçıyı daha da üstün ve saygıya değer bir yaratıcı yapıyor bence.

Belki sanatta kadın - erkek ayırımı size ilkel gelecek. Ama ülkemizdeki örnekleri ne yapalı-m?.. Ashında, bu gerçeğin kökenine inersek, herhalde sorumlu yine de çağların "üstün ki-si" si "erkek" olacaktır...

"Bu tür bir çalışma alanına yönel-seniz, han-gisini seçerdiniz" diye sormuşsunuz. Nasıl bi-lebilirim? Seçme olanağım hiç olmadı. Olsa olsa şöyle demek gelir elimden: Oykü'yü, ede-biyatın en etkin türü olarak görüyorum. Kes-ke bu alanda ünlü, ama ününü hak etmiş basa-rılı bir yazar olabilseydim.. Yazılacak, aktarı-lacak, duyurulacak öyle çok konu ve gerçek var ki... Bunları, diyelim şiir'le, ya da edebi-yat dışı sanatla, sözelisi müzikle, resimle an-latmaya çalışmak halkımızın koşullarıyla bağ-daşmıyor kanısındayım. Bir fotoğraf sanatı

çıklandı, biliyor musun? dedi.

— Bilmiyorum, dedim, ne olmuş? yoksa ke-zanamadım mı?

— Kazandın, kazandın, hem de güzel kazan-dın dedi...

Meğer bir değil, iki de değil, üç deneme ö-dülü birden yazanmışım. O andaki sevincimi ve dostlarımin bu sevince içtenlikle katılmala-rını hiç unutamam. Bir, birbuçuk ay sonra müsteşarlığa atanmışım zaman kutlamağa ge-len arkadaşlara: Yahu! asıl kutlanacak başa-rımı kutladınız da, belki birkaç ay sonra ol-mayacak olan bir görevden dolayı beni teb-riğe geldiniz, diyordum.

— Yeni tasarılarınız?

— TRT ödülleri kazanan üç denememi de içine alan 15 - 20 Denemelik bir kitapla, "Gün-ışığına çıktıkça" ile; 4. şiir kitabımın, "Esin-tiler Kuyşığı"nın hazırlığı içindeyim. Belki 1972 ye yetişirler. Ama artan fiyatlar karş-ında ve hele bugünkü koşullar içinde düşün-çem gerçekleşir mi bilmem?

"Salihoğlu" lar

var çok anlamlı ve anlattıcı bulduğum...

— Doğal yaşantılarınızda şair Salihoğlu mu? Yoksa mühendis ve yönetici Salihoğlu mu? Bu sorunun nedenini de belirtiyim. Kimi sa-natçı dostlarımızın eşleri, kocalarının sanat-sal eğilimlerinden yakınıyor, daha "ciddi" iş-lerle uğraşmalarını özlüyorlar da...

— Benim yakınmam olsa olsa sanat çalışma-larını çok "ciddi" bulmaktan iteri gelir. Yaz-dığı - okuduğu, incelediği saatlarda Mehmet, dünyasını kulin çizgilerle sınırlar. Az da olsa kendimi bu dünyanın dışında bulmanın acısı-nı duyarım. Ama bütün bu çalışmaların özel yaşantılarımıza etkisi ve katkısı, mühendis ve yöneticiliğe oranla hem daha önemli, hem da-ha güzel. Her şeyden önce, Mehmedin mutlu-luğunu, sanat çalışmalarını sağlığı, Teknik ve yöneticilik değil... Arkadaşlığımızı -bence ev-liliğin en güzel yanı-, uzun konuşmalarımız günlerin bıkınlıktan uzak ve dolu geçmesini, onun sanatçı, dolayısıyla insana, topluma, o-laylara yakın kişiliğine borçlu olduğumuzu dü-şündürüm hep.

— Esiniz titiz bir deneme yazarı, eleştirmen, incelemeçi. Bu uğruşunda, diyelim kimleri ist-malı sizce, eski-yeni kimlerin üstüne eğilmeli?

— Mehmet, sanat eleştirmelerinde şiire, de-neme ve incelemelerde arı dile, arı düe hiz-meti geçene ve toplumsal oluşumlara yöne-likdir.

Bu yönelişin çizgisinde; şiirde, tek tek kişi-leri değil, akımları ve şiirin etkisini, işlevini ele alını, bunları yazın isterdim. Bence daha önemli. Bu tür çalışmalar gelişen ve sürekli değişen dünya görüşleri, değer yargıları için-de şiirin daha canlı, daha "dinamik" kalması-na yol açar kanısındayım. İncelemeye gelince, bu çalışmalarında da toplumun geniş kesit-le-rini ilgilendiren konulara eğilmesini yeğlerim. Bunun için gerekli gözlem gücüne, deneye, bilgiye, ve "sentez" yeteneğine sahip olduğunu sanıyorum. Zaten Mehmedin inceleme ve de-neme alanındaki eğilimi de bu. Bunun dışında, Ataç'ı anlatmak istemişti. İki yıllık bir çalış-manın ürünü olarak "Ataç' la Gelen" çıktı or-taya. Uğrunda girişmeyeceği kavranın olmadığı Atatürk ve O'nun devrimleri var bir de. Bu konuda araştırma, inceleme yapmak, yazmak istiyor. Yürekten desteklerim. Yeterince yaz-mıyorsa, her zaman yakındığı "zaman azlığı" nedeniyle olsa gerek... Ne var ki -söz aramızda-zaman azlığından yakınarak da epeyce zaman harcıyor kanıma göre!..

— Çocuklarınızın "meslek" seçimini size bi-raksaldı, hangi alanları salık verirdiniz? Ni-ye?

— Çocuklarımız olsaydı, onları toplumbilim

Sirkeci Durum Vaziyeti

Erdoğan TOKMAKÇIOĞLU

"Aynı adlı romandan bir parça"

Yorgo pek kalabalık olmazdı bu saat. Yürüdüm oraya doğru... Gerçekten pek kimseler yoktu, "gediklilerden" başka. Ankaralı Karga Cemal, Mister Mahir, Çakmar uzmanı Muhittin, Gümrükçü Samim, Emekli Sandığından Yılmaz bey, topu topu beş-altı kişi vardı meyhanede... Selâmlaşım içerdekilerle... Karga Cemal yanıma sokuldu :

— Hayrola Ahmet bey dedi, bu saatte? Sen beş buçuk'ta filân gelirdin!

İşten çıkarıldığımı söylemedim, kısaca :
— Bugün izinliydim, dedim, Sirkeci'de şöyle bir dolaştım, sonra aklıma burası geldi.

Cemal inci gibi dişleri göstererek güldü :
— İyi yaptın dedi, Sirkeci'yi dolaşmak iyidir...

Sözüne devam edecekti ama, Yorgo kesiti ve bana :

— Votka mı, Ahmet bey? dedi.
— Evet, dedim...

Cemal bir kaç adım daha bana yaklaştı, sağ dirseğini, tezgâh olarak da kullanılan buzdolabına dayıyarak :

— Ahmet bey, dedi, Türkiye'nin kalbi ve nabızı Ankara'da değil, Sirkeci'de atar!

Güldüm... Canım sıkıntısı dağıldı - gitti bir anda... Gözümün önünden bir türlü ayrılmayan muhasebe müdürü'nün iğrenç hayali siliniverdi, Cemal'e:

— Gene döktürdün lâfları, dedim, nerden

çıkardın bunu?

Cemal, alkolden donuklaşmış gözbebeklerini bana dikerek :

— Nerden çıkaracağım dedi, görüyorum bunu kendi gözlerimle. Sen görmüyor musun? Sirkeci bütün Türkiye'nin, bütün Anadolu'nun özeti! Özeti be abi! Sirkeci İstanbul değildir, Sirkeci Anadolu'dur! Anadolu'dan, Trakya'dan, her bir yerlerden gelen ümmeti muhammet dolmuş Sirkeci'ye... Her milletten insanlar vardır burada! Kahveciler, hamamcılar Sivah, hammallar Sirtli, komisyoncuların kimi laz, kimi kürt, işkembeciler, muhalebiciler muhacı, Kayserililer, Ankaralılar tüccar, Nevşehirli hürdaci, hani İstanbullusu bunun?

Müşterilerinden birine bir şişe şarap uzattıktan sonra Yorgo söze karıştı :

— Ben ne güne duruyorum, benden âlä İstanbullu olur mu?

Cemal :

— Sus ulan kefere, dedi, senin her tarafın İstanbullu ola ne yazar? Sen Atınaya git oğlum, Atına'ya!

Bam teline dokunmuştu Cemal Yorgo'nun, yüzü bir anda kıpkırmızı oldu... Gözlerini iri iri açarak :

— Bana bak Karga, dedi, gitseydim şimdiye kadar çoktan giderdim, Rumum ama Türkiye Cumhuriyeti vatandaşsıyım! Vergimi tıkr tıkr ödüyorum, askerliğimi

mbiniz?

— Zaten eleştirdim sanırım. Salt eleştirisi olsun diye kimi düşüncelerimi açıklarsam, korkarım övgü olacak. Diyelim insanlara olan aşırı sevgisini, kendini de çıtneyen, tehlikeye atan hakseverliğini, bağımsız kişiliğini, doğruya olan tutkusunu örnekleriyle açmaya çalışsam olur mu? Üstelik iş örnekleme yaparsa, ola ki gocunan çıkar...

Ama bir elestiri: İnsanları çok seviyor, çikarsız seviyor. Kiskançlık semtine uğramadığından, herkesin başarısından sevinç duyup bu sevincini gönül dolusu açıklıyor... Ve işin acı yanı insanlara öylesine inanıyor ki, onların çoğunlukla çıkarıcı, aldatıcı, biraz da iki yüzlü ve vefasız olduklarını unutuyor. Tanık olduğum bir dolu düş kırıklığına karşın, bu insan tutkusundan vazgeçmek niyetinde değil... "Bu kısa hayat içinde mutluluk sanatta!" deyip, sanat yoluyla yine insana çıkıyor... Ne yapalım, yaradılış...

— Birlikteliğinizden ilginç bir an?

— Epeyce düşündüm... Bulduğumu sevmedim, 15 yıla varan "birlikteliğimiz" den yalnız bir tek anı seçmek çok güç. Bağışlayın...

Emine

eğilerek geçiyordun karla yüklü ağaçların altından
DÜŞ GİBİ ÖMÜR GİBİ EMİNE.
yüreğimden eksiksiz geçiyordun, dur diyemiyordum
KAN GİBİ ATEŞ GİBİ EMİNE.
nereye baksan topluyordum bakışlarını, yoluluyordum
KUŞ GİBİ GÜVERCİN GİBİ EMİNE.
İçimde renk, temmuzlarda serinlikten
ÇİÇEK GİBİ KAR GİBİ EMİNE.
ellerin kayıyordu avuçlarımdan, tutamıyordum
SU GİBİ SABAH GİBİ EMİNE.
seni söylemeye yetmiyordu alfabeler, çaresiz kalıyordum
SONSUZ GİBİ TÜKENMEZ GİBİ EMİNE.
şimdi susmak ve tek olmak sana adanıp
ULU GİBİ TANRI GİBİ EMİNE.

Ömer NIDA

yaptım, Nüfus kâğıdında da "T.C." yazılı. Sen kendine bak. N'olacak Ankaralı çöl bûlbülü!

Cemal bir bardak şarabı saniyede yuvarladıkdan sonra :

— Yürüü lodos çocuğu, dedi, çizmeden yukarı çıkma!

Yorgo diklendi :

— Çıkarsam ne olur?

— Allahın dediği olur ama, bir daha buraya adımımı bile atmam!

Yorgo kimseye sezdirmeden yıldırım hızıyla bir haç çıkardıktan sonra :

— Hey Allahım dedi, nerde o günler? Hani bir ayağımı kessen şu dükkândan!

— Kessem mi?

— Evet, hem de kökünden!

— Yaa, öyle mi olduk şimdi?

Cemal, anlaşılın uzunca bir konuşmaya hazırlanıyordu. Böyle yapacağı zamanlar düşünme payı hazırlamak için hep "Ya, öyle mi olduk", der, sonra da başlardı takur tokur konuşmağa :

— Bana bak, anam Stalin'le Kâbe yolunda zina etsin ki, gelmem bir daha buraya... Sirkeci'de meyhaneye mi yok be... Giderim Hasbi'ye, daha olmazsa Selâhattine... Oralarda hiç olmazsa oturacak masa, temiz servis var... Burası gibi saatlerce ayakta tünemek yok... Ohh, ne âlä be! Boş bira kasalarını dışarı taşı, doluları içeri getirir, Cemal git yumurta al, Cemal git salam al, Cemal git meyva al, ulan ben burda yövmiye ile mi çalışıyorum be, uşağın mıyım senin!

Yorgo gözlerini fıldır fıldır çevirerek :

— Sana zorlan, angaryaylan mı iş yaptırıyoruz, dedi. Sabah giriyorsun dükkana, gece çıkıyorsun! Kızıldayan, bespara ödemeksizin galon galon şarap içiyorsun, sağdan soldan otlandığın mezeler hariç... Üstelik burasını yazıhane gibi kullanıyorsun, isteyen seni burada buluyor, burada arıyor! Milleti tokatlayıp yolunu bulman da caba! Daha ne istiyorsun?

Cemal, kendini toparladı, elinden geldiği kadar soğukkanlı olmağa çalışarak cin cin güldü, bir bana bir Yorgo'ya baktıktan sonra az önceki ses tonuyla ilgisi olmayan yumuşak bir tonla :

— Bir duble votka, dedi, beyabiden!

Limasollu Maci
BATI DİLLERİ DERŞANESİ
Sıraselviler Cad. 50 . Taksim
GRAPHO - ENGLISH

alanına yönelmeğe elimden geldiğince çalıştım. Bir de belirli bir sanat eğiliminden geçmelerini isterdim. İlle de sanatçı olsunlar diye değil; bu sait eğitimle olmuyor... Ama sanata yaklaşmanın, onlara çok şey kazandıracağını düşündüğüm için isterdim bunu. Üstelik toplumbilimci'ye bu, bir mühendis olduğundan daha çok gerekli. Çevrede sezdığımız ilgi ve duyarlılık ekaikliğinden belli... Toplumbilimci insana, halka çok yakın, içten yakın olmak zorunda.

Neden toplumbilim dersensiz, ülkemizin gerçekleri içinde ben hep bu alanda yetkili kişi ağzlığı sezdim anlaşılın... Neden bu.

— Mehmet Salıhoğlu'dan unutamadığımız birkaç dize?

"Biz, aynı yalnızlıktan yola çıktık,
aynı anlamsızlıktı boşluğumuz."

"Beni senden ötelere iletin,
giyinip kuşandığın gözlerin."

"Değil yeşilinde otların,
ağaçların en kırmızı yerinde"

— Bir de "en yakın" olarak onu eleştirebilir

DÜĞÜN ALAYI

Ayhan ÖZDEMİR

Şapkasını kulaklarının üstüne çöküştürdü adam. Yorgunluk bir yana, arada vıcık vıcık ses çıkararak, çamura bata-çık yürümeğe çabalyordu. Düğün alayı; gelini ve seymeniyle birlikte, ardından geliyordu. Dondurucubir soğuk vardı. Gökyüzü maviliğini yitirmiş, yerini kara bulutlara bırakmıştı.

Bir elinde ayakkabısı, öteki eli kaputunun cebinde; adam telâşlıydı yürürken. Bir de rüzgâr esiyordu, bıçak gibi, yürümelerine engel olurcasına. "Ülüzgâr esmese bari; aksilik ya, tam da garşımızdan esiyo.." dedi içinden.

Geline illiştî gözleri. Henüz on üç yaşındaydı. Bir ipe dizili beşbirlikler, boynunda parıldıyordu, çil çil. Şalvarının paçası yukarı kıvrık, yapuçları elinde, çamura bataçık yürüyordu habire. Adam, elini palatosunun cebinden çıkardı, kulaklarını oğuşturdu; dondum donacaktı kulakları. Sonra, akşamı düşündü. Yorgunluğunu daha çok duydu birden; soluk soluğaydı.

Sabahtan çıkmışlardı yola. Gelin, Atçılar köyünden Paşa İbramın kıızıydı. Dokuz çocuktan beşincisi. Yitkili köyüne gelin gidiyordu. Babası öyle istemişti. "Yitkili" dendiğini duymuştu ya, hiç de görmüşlüğü yoktu "o" köyü.

Türkümsü

Ana be
Hadî bir gümüş oluversem

A oğul
Günola bumbuzlaşırđın

Ana be
Hadî bir su oluversem

A oğul
Günola bumbuzlaşırđın

Ana be
Beni şu yastığa işlesen

Ha oğul
O olur işte.

F. G. LORCA

Tükçeleştirren : N. TÜRETKEN

Elini burnuna götürdü. Burundan akan suyu, hıhlıyarak avucuna doldurdu. Sonra, fırlatıp attı boşluğa. Boyu uzun denmezdi. Küçücek göğüsleri vardı. Babası gelin varmıştı, şuncacık. Kınası yanmış, altını akçesi takılmış; anası da; "Güle güle git kızım!" demişti. Ardından bir kova su döküp salvermişti yaşam yoluna...

Arkasına bakındı. Geriden gelenler daha peşışandı. Bir çift öküz; biri kınalı. Ötekinin siyahtı rengi. Başları, iki zelve arasında, çekiyorlardı arabayı. Tekerlekler yarıp gidiyordu çamuru. Daha arkada bir kağrı. Boyundurukta iki manda. Ağır aksak, gıcırdamadan yürüyordu kağrı.

Bir sandık vardı arabada. Bir de boy aynası, iki kat yatak. Gelinin çehiziydi bunlar. Adam, lar hababam iteliyorlardı arabayı.. Demin, şapkasını çöküştüren adam da geldi, "Dayanın aslanlarım!" diye ünledi. "Dayanıyok Hüseyin ağa" dedi biri. Hüseyin, tekerleğe dayadı omuzunu. Karşından esen rüzgâr, suratına vurduka takırdıyordu dişleri. Ayaklarını zor çekiyordu çamurdan. Arabayı itekleyen adamlara bir bakış attı; "Zor iş oğlan evermek!" dedi. Adamlar, "Zor iş!," dediler bir ağızdan.

Gelinin kayın biraderi olurdu Hüseyin. "Yamık Hüsen" derlerdi köylüler. Otuzunda ha vardı, ha yoktu.

Suratı haritalanmıştı. "Yoruldu mu?" diye sordu yanındaki adama. Çamur içindeydi adam. "Boşver yahu.." dedi adam. "İnsan böylesi hayırlı bir işde, yorulduğunu bilmez.." Hüseyin'e bakarak konuşuyordu. "Sen beni bırak da kendine bak! İnsanlıktan alâkan kesilmiş... Yüzün gözün çamur içinde."

Hüseyin, durakladı; çamur içindeki yüzünü gözünü görür gibi oldu. "Doğru söylersin" dedi. "Doğru söylersin emme, yalnız ben deelim ki, hepimiz aynıyık." Demiyecetti bunları, söz vermişti kendi kendine ama, duramadı; "Şu irezilliliğimize bakın... Çamur, soğuk, her bişey barabar. Demeden edemiyom Amet, zorladı kendini, lâfi ağzında gevelemek istemiyorduyolu yapalım dedik mi, kaçar-

Desen : TIRAJE

GÖZLERİM

ben göremem gözlerimi
bir sen görürsün bir de aynalar
gülümser dalgınlığında uykulu
içinde titreşir bir yıldız ateşi
takılır kalır bir imgenin ardından
uzanır yalnızlıklara
doldurur avucularını eylül yağmurlarından
gözlerin yeşil yeşil bakar añaçlara
aydınlıklara karanlıklara alışıık
gözlerin gamlı iki çocuk
bazan en olmayacak yerlere sokulur
bazan bir çeliktir yirtar karanlıkları
zaman zaman sarhoş olur

gözlerim yasak bir dünyanın anahtarı

Feriha AKTAN

YARIN SAYRI DÜŞÜNCEYLE ELLERİ KOYNUNDA

Bir sayrı düşünceyle elleri koynunda
Uyur buğday ambarında düşleri
Yarın ölecekmiş gibi bugünü iterek
Bir lokma bir hırka
Kitkanaat.

Yumrukları yellenir esende mavi özgürü
Yekendikçe vuruşmağa en güçlü
Aman zaman sen bilinlerle
Yürü ya kulum
Mütevekkil.

Denizde martı var ya ak köpüğe tünemiş
Umut deniz kokar mavi - beyaz
Ko düşünceler nisan yağmurlarına gebe
Önce bugün dünü iterek
Yarına bugünden.

Nedim ORTA

sınız.." Köy Kurulu'nda üye olurdu Ahmet. Taşı gedliğine koymuştu Hüseyin.

Ahmet, elinin çamurunu şalvarına sildi. Hüseyin'in kulağına yaklaştı. "Laf aramızda ya," dedi "Mikdar yanaşmıyo bu işe.." Muhtarda dört tane kağrı, mandaları da hep güçlü. Kar çamur demez, iki lira vereni götürür Atçılar Köyü'ne. İki köyün arası, iki saat çeker. Arada

bir kavga olur köyde. Vuran, ceza evini; vurulan, hastaneyi boylar. Vuranın da, vurulanın da yakınları, muhtarın kağrularına muhtaç. Öte yandan suçlu, suçunu hafifletmek için; suçsuz ise, suçluyu dama tıkmak için neyi varsa verir; paradan, peynirden, tavuktan, yumurtdan...

"Billyom," dedi Hüseyin, "bi. (Sonu 15. Sayfada)

AYŞELERDEN BİRİ

5. Sayfadan

celerin karanlığına daldığı, beygirleri gelişli-güzel, hafiften kamçılamasından belli oluyordu. Neden sonra, uykudan uyanmışçasına silkindi, geçtiğimiz bildik tarlaları, tepeleri kısık gözlerle seyretmeye başladı. Bir ara döndü, arkada bıraktığımız bahçalara uzun, uzun baktıktan sonra, Ayşe ablaya doğru eğildi. O da, sansını unutmuş, sevgi dolu gözlerle erkeğine bakıyordu. Babamgiller bizimle arayı epey açmışlardı; emme, Memet ağabey -belki de ben duymuyayım diye, alçak sesle konuşuyordu. E-sinli önden geldiğinden dedikleri bir bir anlaşıyordu:

"Ayşe bak, iyi dinle!" dedi, buğulu gözlerle onu süzerek, "Yarın gün ağarıken köyden, hepimizden ayrılıp gideceğini, Gezmeğe gitmeyi- rum. Düşmanla vuruşmağa çağırıyorlar beni! Gitmek var, belki de dönmek yok... Senden istediğim, doğacak çocuğumuz kız olsun, oğlan olsun, üvey baba elinde koma. Evliliğin necep bişey olduğunu da tattın. Güne de sen bilirsin."

Ayşe ablanın mavil gözlerinden iki iri damla yaşın kuvarlandığını gördüm; hüçürdüğünden söylediklerini güç ile anlayabildim:

"Senden başkası gayri bana haram olsun Memedim!" dedi.

Bikâyesin burasına gelince Hatice teyze derin bir iç - geçirdi. Yaşlı göz çukurları ıslaktı. Anlattıklarının etkisinden görmek istercesine, Doğan ile Gülçin'in yüzüne bir bir baktı ve yeniden konuşmağa başladı:

İki yıl sonra, Memet ağabeyin, "ölü", diye künyesi geldiği gün de böyle çok ağlamıştı Ayşe abla. Hele o zaman hiç kimseler avutamadıydı onu. İki yaşındaki Fatmasını alıp, birkaç gün kimsenin yüzünü görmeden evde kapandı. O acılı günleri geçirdikten sonra ise onun bi keczik hile ağlayıp sızlandığını gören olmadı.

Sıkıntılı muharebe yılları ardında kalmas, Kemal Paşa Ordusu düşmanı malmehkitten alı- rüp atılmıştı. Bi zaman geldi, şehitlerin dulları- na, yetimlerine hep mnes bağlandı. Ayşe ablaya da, Eskeriyeye sen de başvur, aylığını al" di- yenler oldu. O, "İstemem" deyip ayak diretti.

Böylecene yıllar yel gibi, sel gibi akıp geçti... Bu arada ben de gayri çoluğa çocuğa karışmı- tım. İe gayri arısında bile Ayşe ablayı yata- nıs komamağa çalıncıyordum.

Bi kız günlüdü. Dışarda fırtınayla karışık, gürültülü bi yağmur endirmişti. Biz, ocak ba- şında karşılıklı oturmuş bisat yamalyorduk.

"Ayşe abla sana bişey soracağım emme, doğ- rusunu söyleyeceksin. Şehitlik aylığını neden almıydın?" dedim.

Yüzüme gırgın gırgın baktı; "Sen ne anlayasan!" dedi, "Anlamı olan böy- le sormazdın."

Ocağın odunlarını ölçerdi, susup atesin ya- nımlarına baktı bi süre ve gözlerini ocağın a- yırmadan konuştu:

"Eğerim ben bu parayı alırsam, Memet'in ka- nının bedelini aramışım gibi gelecek bana." de- di.

İste o günden sonra Ayşe abla gözümde bi kat daha büyüdü. Ax bulunur casırlardan be- nim Ayşe ablam. Siz onun suratıslığına, kara- gülmeliğine bakmayın. Yüreğinde heç bi kö- tülük yoktur onun. Emme ne etsin gadersiz? Dudağı heç gülmedi ki gülmesini öğrensin. Elli yıldır yalnız başına, durmadan, şu gördüğün toprak parçasıyla güreşti! Ekti, bletti, ne mah- sul kaldırdıysa onunla kızını gelin etti. Sıra- sında torunlarına bilem yardım oldu. Belki de böyle çok çalışmayla avuttu acılı yüreğini.

Hatice teyze sustuğunda derin bir sessizlik oldu. Yapraklar arasında gezinen güçsüz yelin fışkısı bile duyuluyordu. Ötelerde bir horoz öttü, eşeğin biri, uzun uzun anırdı... Tam bu

srada, damın arkasından bir yerden küçük bir kız çıktı geldi, sesi çıktığına bağırtıyordu:

"Ana, baksana bu Ali'ye; başından yemeni- mi kaptı aldı, vermiyoo."

"Hay geberme işallah, hem!" diye oturduğu yerden böylendi Selvinaz, "Kazık kadar oğlan oldu, daha uslanmayacak mısın sen?"

Onun sesini duyan Ali'yi çitten atlayıp kom- şu bahçeye kaçarken gördüler. Bu 10 - 11 yaş- larındaki küçük oğlanın sevinli cevikkliği hep- sinin hoşuna gitti; gülüştüler.

"Bj daha oğlanlarla oynama; kocaman kız oldun gayri!" diyerek kızına bir de öğüt verdi Selvinaz. Konuklara dönerek övünç dolu bir sesle:

"Kızım bu yıl okulunu birincilikle bitirdi." dedi.

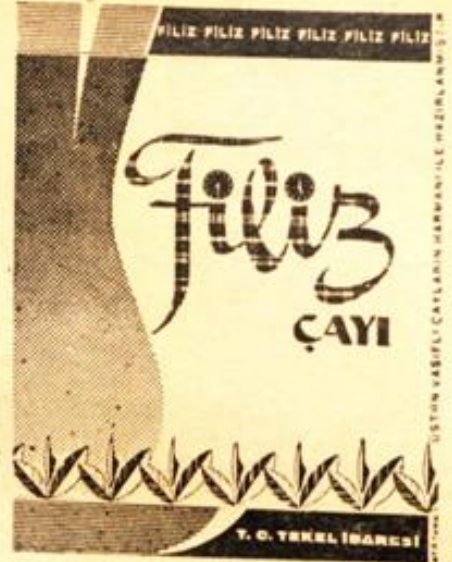
"Şimdi hangi okulda okuyacak?" diye sordu Kaya.

"Başka okulu nerde bulalım? Köyedeki bütün çocuklar daha yümsek okullara gitmek iste- yor emme, anaların, bubaların eli-kolu kısa; kasabaya bi kez iniş bilem dünya masarifi isti- yor. Oğlan bunun kadar akıllı çıkarsa, ne eder eder okuturum ,diyor bubası. Emme bu kız..."

Yine bir sessizlik başladı. Kaya'nın yüzüne der- rin düşünceinin gölgeleri inmişti.

"Haydin, iş başına kızanlar!" dedi Hatice tey- ze. Herkes birden ayağa kalktı. Kayalar da köy- lülerle birlikte, tarlanın öbür başına doğru yü- rüdüler...

Eğilmiş toprağı çiğnememek için, kıydan, kı-

Güneş : 144

yıdan gediyorlardı. Gittikçe Ayşe nineye yak- laşmaktaydılar ve onu daha iyi tanıyabiliyor- lardı:

İki büklüm duruşu hiç değışmeden, ağır ağır kumilyorduyu yaşlı kadın; çapaladığı top- rağı öylesine eğilmişti ki, toprağın bir parçası olmuştu sanki. Belini doğrultmağa davrandığın- da, epeyce ağır, sancı çekeceği benzliyordu.

damlıya damlıya göl oldu

TÜRKİYE İŞ BANKASI
paranızın... istikbalinizin emniyetidir

Güneş : 143

Dünlere Bugünlere...

Gerçekler

İki bin yıl mı olmuş, on bin mi belli değil,
Beyazlığı maviliğinden eski
Geçer dağ başlarından zamanlarım.
Sen kıvıldarsın gökyüzü
Senin gerçeğini ben anlarım.

Yeşil bir yerde yeşil bir efsaneyi söyler
Ağacın tohumu hayvanın dölü,
Görmüş çobanlarım.
Sen susarsın toprak,
Senin gerçeğini ben anlarım.

Soymuş şehrin yıldızlarını gece yarısı,
Hüküm yemiş, ömrüne,
Karanlığı örter zindanlarım.
Sen düşünürsün içerdeki
Senin gerçeğini ben anlarım.

Fazıl Hüsnü DAĞLARCA

Balzamin

Sen el kadar bir kadınsındır
Sabahlara kadar beyaz ve kırpıklı,
Bazı ağaçlara kapı komşu,
Bazı çiçeklerin andırırda.
Iş bu kadarla bitse iyi;
Bir insan edinmişsindir kendine,
Bir şarkı edinmişsindir, bir umut
Güzelsindir de oldukça, cocuksundur da
Saçlarıyla beraber penceredeyken
Besbelli arandığından haberli
Gemiler eskirken, deniz eskirken limanda
Sevgili,

Cema] SÜREYA

Sadık Deniz 49.

KRAL OLMAK İSTEMİYOR İNGİLİZ PRENSİ
KUL MEHMET DE KAÇMIŞTI PAŞAZADELİKTEN
EY SEVGİLİ ÖZGÜRLÜK GAYRI LEVENTLERİNE
SİYAH EBRULARIN DURÜBEN ÇATMA

Gazel

Bağ-ı dehrin hem hazânın hem bahârın görmüşüz
Biz neş'adin da gamın da rûzgârın görmüşüz

Çok da mağrur olma kim meyhan-e-i ikbâlde
Biz hazâran mest-i mağrurun humârın görmüşüz

Tab-ı âhi inkisârâ pâydâr olmaz yine
Kıgver-i cahin nice sengin hisârın görmüşüz

Bir hurûşüyle eder bin hâne-i ikbâli pest
Ehl-i derdin seyl-i eşk-i inkisârın görmüşüz

Bir hâdeng-i cang ü dâzi âbdır sermâyesi
Biz bu meydanın nice çâp ü küsvârın görmüşüz

Bir gün eyler destbeste paygâh-ı caygâh
Bladet mağrur-ı sadr-ı itibârın görmüşüz

Kâse-i deryüze tebdil olur câm-ı murad
Biz bu bezmin NÂBİYÂ çok bâdehârın görmüşüz

N Â B İ

★

O gül-endâm bir al şâle bürünsün yürüsün
Ucu gönlüm gibi ardınca sürünsün yürüsün
Alub âğuşa bu çağında miyân-ı nâzın
Saran ol serv-kadî Vâsîf öğünsün yürüsün

ENDERUNLU VÂSİF

Neyzen Tefik

Neyzen Tefik dünyasını değışti
Tel sustu dil sustu neyler nic'oldu
Ebedi yurduna vardı kavustu
Ağlasın kemanlar yaylar nic'oldu

Değildir bu dünya kimseye bakı
Neyzen'e de değdi feleğin oku
Döküldü bâdeler kahretti sâki
Gönüller costuran meyler nic'oldu

Ne dünyaya tapmış ne mala tapmış
Ne doğruyu koyup eğriye sapmış
Ne bir gecekondu ne saray yapmış
Dünya benim diyen beyler nic'oldu

Nice kahramanlar nice sultanlar
Gelmüş gitmiş bağı yanık ozanlar
Veysel der haniya nerede onlar
N'oldu padişahlar soylar nic'oldu

Â S İ K V E Y S E L

Özleyen

Gönlümle oturdum da hüznümlendim o yerde,
Sen nerdesin, ey sevgili; yaz günleri nerde!
Dağlar ağarırken konuşurduk tepelerde,
Sen nerde, o fecrin ağaran dağları nerde!

Akşam, güneş artık deniz ufkunda silindi;
Hulyâ gibi yalnız gezinenler köye indi;
Ben kaldım, uzaklarda günün sesleri dindi;
Gönlümle, hayâlet gibi, ben kaldım o yerde.

Yahya KEMAL

Bugünlerden Yarınlar...

BALIKÇININ ARDINDAN

niçin örülür ağ bilmezdi
saat dünü beş gece
cankuşu ölümün öksesine

Metin BEŞER

ÖZGÜRLÜĞÜ KUŞLARIN

doğaya bakmalı ve görmeli gözlerinin izini
usunda yer etmiş anıları silmeli insan..
doğaya bakmalı ve her kıpırdanışın gizini
belleğindeki imgelerle çözmeli insan..
ve mutlaka duymalı özgürlüğün sesini
kırlangıç yuvalarında bir ağlayıp bir susan...

Mümtaz Niyazi BAYSAN

UMUT

*Umut bizim usumuzun yankısıdır
Deniz diplerinden dağ uçlarına
Özlemlerimizdir oluşan uzayda
Yaşam sevinci ayrı bir yürektir çarpar içimizde
Koşar bitmeyen dostluğumuz en uzak köylere dek
Ve o kocaman sandığımız aşklarımız
Kalır yorgun bir kuş gibi ardımızda.*

Mustafa YALÇIN

UYKUDA SEVİŞMEK

KARANLIK ARKASINDA PERDELERİN / GÖZBEBEKLERİM İRI İRI
UYANDIKÇA ÇAKMAK TAŞI KUYTU YERLERİM
VE NEDEN ÇOĞALDIĞIM / BÜYÜDÜKÇE BÜYÜYEN
KENDİMDE OLMADIĞIM

BÖYLE ALT UST / KENE GİBİ / SARMAŞIKMIYIM DOLANAN
YAKICI SOLUGUMDAKI UÇURTMAALAR / ÇİÇEKLENMİŞ KELEBEKLERİM
SÜMKÜRÜR / HEMDE / BİRYERLERİM KAN TOPLAR
CAN BİR TARLADA / MOSMOR / BOY VERMEKTİR TÜYLERİM

TITREŞİMLER / BU SİTMAYA TUTULDUĞUM
DİNEN KATI ÇİĞLİKLARİYLA DELİMSİREK ARZULARIMIN
YÜKÜNÜ YÜKLEDİĞİMDE / TEN TARLADA
ERGENLİK SAVASINI VERDİĞİM
RUZGARSIZ / BOYNU BÜKÜK BİR BASAKTIR OZAMAN

A. Şevket KARAL

IRLAM

Her güneş doğuşu, yeni bir gün, biliriz
Oysa bilmediğimiz yeni bir güneş şimdi,

İçten sel alır, dere yosunları canlıdır,
Evrensel doğuşunu gölgelemiş ikindi.

Tükenmez esintidir beklenen mutluluk,
Kapı açıktır buyrun; UMUT, neden gelmedi.

Nuh'un çocuğu büyük evinde yeşil tarla,
Yağmuru durdurmuştur gözyaşları, bitmedi.

Tortul akşamlarımın mor bebeği: kelebek
"Yash Kar", Troyat'ın küçüklüğüne geldi.

Dev gözlüler ülkesi çanlarını çalıyor,
Uzayın odasında gezer durur elleri.

Muhlis SALİHOĞLU

depremler güler

güçsüz sezgilerin yanığıyla
evreni sayısız parçalara böldüler
tutkun olduğumuz yolu kesip /
ulaşımızdan alkoydular
varsınlar bir kez daha egemenliğe
küs tutar rüzgârlar /
bağımlı bayraklara
bu sükunluğun ardından /
depremler güler
dağlara / ovalara
ve bir bayram konuk olur
köylere / çocuklara

Rıza GERÇEK

ÖLÜMÜN BİRAZCASI

— Karıma —

Kalabalık pazarlarda dolayıyorum
Haftada salı cuma
Yeşil tiber kırmızı seftali... vesaire

Her defasında ellerim filemdeyken
Gözlerim taze çocuk ellerine takılır
ezik domateslere uzanan
Sen bilmezsin kadını / Anlatmadım
Çok kez ayakta yıkılmışımdır kör olmadıktan

O eller düşlerimde
Sönük gözlerle özeniyorlar çocukluğa
Civcivlerim içlerine dönüyor yumurtalarının

Geçerken her sıvrisinekleşmiş gün
Beynim mürrekkep mürrekkep olur
kadınım / Göremezsiz
Gerçeklere bakıp ta dolar dolarım
Oy derim oyy nereden öğrenmişiz düşünmeyi
Gecelemin çok uzun olduğunu anlayıp ölmeyi

Yaa işte böyle kadınım / Bilmelisin
Romanlardaki gibi değil yaşamak
Her düğümde bir yol kısalır ip
Son düğüm büyük bir taster boğazda.

İhsan TOPÇU

YILLAR SONRA

Hep aynı yerde durur mu ki sevgiler
Dağ yürür yürür zaman
Kuşlar çiçekler sarsa da evrenimizi
Dökülür yıllar birer birer dallardan

Gün gelir bahar olur gün gelir yaz
Neyl görsen sevinirsin
İçini ürpertir kapının her çalınışı
Nerde ayak sesi duysan sevgilinin bilirsin

Kuş kanatlarında gezinir umutların
Ülkeler aşarsın yedi iklimler
Bir bardak sıcak çay ve sigara dumanı
Ya da bağlar seni sevgiliye eski resimler

Belki hep tatlı sonu seversin
Yolları seversin Romaya çıkan
Kaçıp beklersin en kuytularda
Olmasa da bir şey canını sıkın

Hep aynı yerde durur mu ki sevgiler
Şimdi eski gözü ıslak üşümüş
Çiçekler kuşlar hepsi de üzgün
Gel tut ellerimden bitsin bu korkulu düş

Metin ŞAMILGİL

Değişim

— Halim Uğurlu'ya —

*gün boyu göğü algılarım
yıldız ışıklarından sepetler ördüğüm gecelerde
içlerinde bir yalnızlık türküsüdür hıncahınc
uzak tanrıların bile görmediği*

*suları kaskatı koyarım kurşun çukurlara
susamış ceylan bakışların düşer geçeden
barut kokan sabahlara*

*beklemenin öteki adıdır saçlarının uzunluğu
hani o gidip gelmeler var ya hani
söylenen ninnilerde çocuk uykusu*

*istesen kendime göre keserim bütün biçimleri
bir bakmışsın küçük büyük oluvermiş
nasıl geçer yıllar nasıl gerçek çocuk değişimleri*

Tayyibe KARAGÖZ

DÜĞÜN ALAYI

11. Sayfadan
liyom her şeyi. Bizim de aklımız
erer, siyaset denen..." Adam, ağ-
zının payını almıştı. Hüseyin,
konuşmaktan yılmazdı ama, ye-
ri de değildi. Sülükleri hatırla-
dı. Ensesi kalın, sırtı kırmızı
sülükleri.. Epeydir uğramaz ol-
muşlardı köye. "İreyisleri seçi-
lecek zaman uğrarlar!" dedi i-
çinden. Sonra, serçelere kızdı:
"Akılsız mahluklar, sülükden i-
reyis olur mu heç?.."

Arkasına bakındı. Kel Fakı,
adamlara çiftçilikten söz ediyor-
du. "Allahın işine garişilmaz, O
bildiğini yapar." diyor, alışkın
tavırla söylüyordu: "Bilmem,
hangi pengamber efendimiz za-
manında olmuş; epey bir zaman
yâmur yâmamış, adamlar, pen-
gambere isyan etmişler. „Sen
bunu bilirsin demişler. Pengam-
ber efendimiz de bekleyin demiş.
Allah hayırlısını verir. Adamlar
beklemişler, hiç mi hiç yâmur
yâmamış. Ekin biçme zamanı
gelmiş. Halk, tarlalarına git-
miş. Bir de ne görsünler; tarla-

ların içi hepten su gabağı, şu
bildiğimiz su gabaklarıyla dop-
dolu. Millet buna sinirlenmiş.
Emme çok gabak varmış ki,
saymak ne mümkün. Gabakla-
rınan top gimi oynamaya başla-
mışlar. Gırılan her gabağın için,
den bir gülek buyday çıkmış.
Ondan sona imana gelmişler.
Yaa, Allahın işine garişilmaz.
Sen bider ekemedin deydi, Alla-
hı mı suçyalım? Hâşa, böle
gonuşmamız bilem günah..."

Yağmur sesi vardı ortalıkta.
Her kış böyle olurdu; Atçılar'-
dan Yitikli'ye gelin giden kız-
ların kaderiydi bu.

"Durun!" dedi Hüseyin bir-
den. "Yorulunuz, birez de din-
lenek." Öküzlere oha çekildi.
Bir tepe üstüydü burası. Köy,
gıt-mıt görünüyordu karşı ya-
maçta. Bir de dere vardı arada.
"Dere nahal ki acep?" dedi biri.
Hüseyin, "Bilmem," dedi. "var-
dık mı görürük."

Bir karga küreni, yağmura
aldırmadan, üzerlerinden ge-
çiyordu. Kanatlarının hışırtı-
ları, gaaak-gaak sesleri ürküt-

tü Kel Fakı'yı: "Uğursuz bu
garga milleti." dedi. "Bunlar ol,
masaydı, bizler öldük mü, iki
senede geri dirilecektik. Emme
velakin, yani söyle ki." Adamlar
can kulağıyla dinliyorlardı
Kel Fakı'yı. "Goca Allah, ade-
moğlu ölünce, bu garga mille-
tinden birini gabiristana gön-
dermiş. Ordaki yatan adama.
„Yılıh bitince galk get de!.. de-
miş gargaya. Garga varmış a-
demoğlunun mezarına. Ne deye,
ceğini unutmuş kör olasıca.
„Gaaak . gaak, demiş de başka
bişey dememiş. Allah da ona öy.
le bir ceza vermiş ki, garaya
boymuş salıvermiş..."

Hüseyin'in "hayda!" diyerek
ünleyişi, ayıktırdı adamları.
Sonra, gelinden yana seyirtti.
İki kadınla bir kız yürüyordu
gelinin yanısıra. Kız görümce,
kadınlar yengesini oluyordu ge-
linin, Yengesinin birisi kısa, ö-
tekisi uzun boyluydu. Uzun boy-
lu yengenin sırtında, bezlere sa-
rılmış bir çocuk vardı. Yüzü
solmuş, dudakları morarmıştı
çocuğun. Anasının südü yetmi-
yordu, aç kalıyordu mutlaka;
açlıktan "aydaş" olmuştu ço-
cuk.

Geçen kıştı, yağmura aldır-
madan, mezarlıktaki çatal çam-
nın çatalı arasından üç kez,
kulüfü okuyarak geçirmişti a-
nası. Gene de kurtulamamıştı
aydaşlıktan. Babası da bir çare
bulamadı. Donunu ak tavu-
ğa geydirdiler. İç gömleği ile
kediye sardılar. Ahırda bağh
sarı öküzün de hayrı olmadı;

saman dolu musluğunda bağ-
lıkaldı, üç gün üç gece.. Ölece-
ğinden korktuklarından, ahır-
dan çıkardılar. Çocuk iyi olsay-
dı, öküz gibi kuvvetli, kedi gibi
çevik, tavuk gibi her bulduğunu
yiyecekti.

Kısa boylu yenge, gelinin ya-
nında gidiyordu. Gelin de yü-
rüyordu, çamurlu ayaklarına
bakarak. Köyüme versen ol-
mamaydı?" diye düşünüyordu.
Düşündükçe babasına daha çok
kızıyordu. "On bine verilmi-
şim..." dedi içinden.

Gelin böyle düşünürken, ön-
cü giden adamın "Dereden ge-
çilmez!" diye söylenişiyile ayık-
tılar. Adamlar koşarak, düşe
kalka vardılar dereye. Sel, çev-
reyi basmış, koca çam yarma-
larını sürüklüyordu...

Hüseyin, bir çalı bulup ü-
stüne oturdu. Dereye baktı. Kor-
don Boyu'nu, Kenedi Bulvarı'nı
anımsadı. Sülükler geldi usuna.
"Hey heey, neredesiniz ulan?..."
Ayağa kalkmış bağıırıyordu. U-
zun boylu yengenin ağız açık,
dişleri birbirini dövüyordu. De-
reye doğru koşarken hem ağ-
lıyor, hem de: "Gurbanıñ olam
derem, sulu derem, al selini
çocuğumu verem!.." diye ağıdını
söylüyordu...

Adamlar ne yapacaklarını dü-
şünürken Kel Fakı başladı oku-
yup üflemeğe. Kollarını havaya
açmış, avucuna yağmur yağ-
ıyordu. Eh, Kel Fakı'nın
kuvvetli nefesi seli önleyecek,
düğün alayı yoluna devam ede-
cekti!..

AMBULANS SERVİS
47 77 44

YAKININIZ — YAKINIMIZDIR

Hastalarınıza karşı sizin kadar hassasız.
Dr. Sedat Pınar'ın mesuliyetinde ilk yardım teçhizatlı
ÖZEL AMBULANS'larımız hizmetinizdedir.

Güney : 147

YEDITEPE DERGISİNE
ABONE OLUNUZ . ABONE BULUNUZ

P. K. 77 — İstanbul

bütün
tasarruflarınız
için

HER YERDE HER ZAMAN
TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ZİRAAT BANKASI

Güney : 146

Basın : 60059 - A - 20178

YAYINLAR**YAYINLAR****YAYINLAR****YAYINLAR**

KAYBOLAN DÜNYA / ŞİİR, LER / Munis Faik OZANSOY / HISAR Yayınları / 60 sf. 7,5 TL / 1971 — ANKARA

Ozanın 9. betiği bu; öbür 8'inin içinde denemeler, çeviriler de var. Ne ki, tâ 1938'de yayınladığı "Büyük Mâbeddin Eşiğinde" den, şu son yapıtına değin herhangi bir "sanatsal" aşamasından söz edilemez Ozansoy'un; hep o "sözde kılâsik" deyiş yöntemi, tema'lar, eski oyalantılara özlemin yenice dil lendirışı, din'e övgüler ve de giderek "genç ozanlara öğüt" ler... Evet, aynı hamurdan dostlara bir "armağan" niteliğinde değer taşır bu tür betikler ya, o güzelim baskıya, kâada imrenmeden de edemiyor kişi!

ELMA AĞACI / Çocuklara Şiirler / Şükrü Enis REGÜ / ATLAS Yayınları / 48 sf. 3 TL / 1971 — İSTANBUL

REGÜ'yü 1940 yıllarında, de, şişik dergilerde yayımladığı ilk şiirlerinden tanıyoruz; o dönemin başarılı ozanlarından, kimi şiirseven arkadaşlarımızın, özel defterlerine bile ondan epey şiir aktardıklarını anımsıyorum. 1922'de Çankırı'da doğmasına karşın, çocukluk ve ilk gençlik yılları Adana'da geçtiğinden, güneyli sanatçılarımızdan da sayılır. Bugüne değin çıkan yapıtları şunlardır: Buğu, Yağmur, Canım Dünya, Bayram Yeri ve sonuncusu da çocuklara şiir'leri kapsayan ELMA AĞACI. Bu betiği, genel olarak, eleştiri alanımıza girmiyor elbette. Ama, uzunlu kısıtlı 36 "manzume" de de 7-14 yaş arası çocukları ilgilendirecek konuların bir işleniş ustalığı, dil, anlam, uyarı üçgeni açısından değeri yadsınamıyacak, başarılı örnekler var. Salt şuna değinebiliriz: Şiirleri süsleyen "resim" ler daha özenli, bu konuda daha becerikli bir çizgi ustasının elinden çıkma olabilir...

KOMŞU KIZI / Şiirler / Basri İMECE / Kendi Yayını / 56 sf. 5 TL / 1971 — ANKARA

İlk kez böylesine bir "şiir betiği" kapağı görüyorum! Son yıllarda romanların üstünü süsleyen türden bilmem kaç renkli "ofset" baskıda bir minietekli,

çapkınca bakışlı genç kız - adı Saadet Sarıtaş'mış; öyle yazıyor içerde, komşu komşu gülümsüyor "şiir severler" lere... Neyse ya, hay İmece, günümüzde elbette yadırganacak bir şiir türünün üstüne yeniden eğilmeyi yeğlemiş ya da 30 yıl öncesinden birikmiş denemelerini şiir, dileri sunmak gereğini duymuş; 47 şiirinin tümü de "humour" denilen alaycılığı yansıtmak çabasının ürünü. Ne ki, şiirsel dokularındaki aykırılıklar yüzünden o etkiyi de sağlamıyorlar. Bir örnek de vereyim bu yargıma: adı TEMİZLİK.

Bunca yıldır
Başa çıkamadı çöpcüler

Ama artık
Ankara temiz.
Sağolsun maksiler.

DÖYÜLÜ YÜREK / Şiirler / Güngör GENÇAY / 32 sf. 2 TL / İST.

"Bu kitap bindokuzüzyetmişsekiz yılında basılmıştır" deniyor ya ilk sayfalarda, bir yanlışlık olacak, bizim elimize erken geçti. Yeni bir ad şiirimizde Güngör Gençay, ne ki, tümü de "adsız" şiirlerindeki olumluca tutumu, beğenisi, gerçek ozanlığa yönelmiş tutkusu tezce belirleniyor. Pek kişisel bir ses'i yok sanatçının; çoğu kez öykündüğü de oluyor gözde ozanlarımıza. Ama yine de şiirsevenleri umutlandırıcı epey bölümler, dizeler var 25 denemesinin özünde, yapısında...

Ortaokul öğrencileri için

**ÖRNEKLİ
İMLA-yazım-BİLGİLERİ**

NEDİM ORTA

300 kuruş

Ö Z Ü N

**AYLIK DEVRİMCI SANAT
YAPRAĞI**

OZ + UN = OZÜN = ŞİİR

Sayısı 1 TL., Yıllığı 10 TL.

Havale, yazışma : Nuri Doğan
P. K. 712 Ulus ANKARA.

Yeni Yayınlar

**AYLIK FIKIR, SANAT ve
BİBLİYOGRAFYA DERGİSİ**
P. K. 60 Yenisehir — ANKARA.

**YÜCEL YAYINLARI
KIVANÇLA SUNAR :**
Halim Uğurlu'nun Şiirleri :
G Ö K A Ğ R I

Desenler : M. Eloğlu
6 lira
P. K. 401 — İSTANBUL

MİSTİK
Sineması
BESİKTAŞ

Muhitimizin en temiz ve gözde sinemasında sezonun en seçkin iki renkli - Türkçe filmi son sistem soğuk hava tertibatıyla serinletilmiş salonlarımızda huzur içinde seyredebilirsiniz.
Tel : 46 15 14

Matineler 11'den itibaren devamlı, suare 20,30

Güney : 148

**Güzellik
banyonuz
için**

kullanınız

*Puro, sizi daha genç,
daha güzel gösterir...
Puro, cildinize,
hayranlık yaratan
bir cazibe verir.*

Bol köpüklü - Nefis kokulu

PURO

SİZİN ÖZ MALINIZDIR

Güney : 149

Yeni Ajans : 2231

güney güney güney güney güney güney

GÜNEY YAYINLARI : 1 — Hüzn Çıkmazı - Şiirler - Piyale Gönültaş, 4 TL. 2 — Nisan Yağmuru - Şiirler - Dr. Celâl Arabacıoğlu, 5 TL. 3 — Güldeste - Şiir Antolojisi - Ciltsiz 5 TL. (Posta pulu karşılığı P.K. 1353 İst. adresinden edinebilirsiniz.)